

FRISKOLEN '14

Velkommen til *Friskolen '14*

Her er så en broget samling betragtninger og billeder om livet på Århus Friskole.

Årets redaktør var træt af det støvede 'Pædagogisk Rapport' og valgte at skifte titel, så i år hedder udgivelsen "*Friskolen '14*" fordi dette interne skrift læses af os der kalder Friskolen for ...Friskolen.

Ellers er alt som det plejer; under konstant forandring. Og når der er så meget forandring, er det jo vigtigt at snakke sammen. Vi håber dette års artikler kan inspirere til flere gode samtaler; til festerne, hjemme, til forældremøder, på generalforsamling og resten af året osse!

Indhold

Store oplevelser når små læser - Tine Lind, Lillegul

På Tynd is - Maria, Musiklærer

Hvor mange kan der være i klasserne - Hans Martin, Rød

Drama - en æstetisk læreproces - Lars, SFO

Idræt er det nye sort - Tine Meyer, Blå

Fælles ansvar - Anne Cordero, SFO

Ny ledelsesstruktur på Århus Friskole - Marie Ludvigsen, Skoleleder

Lille fredagsbrev - hva' nu - Asger, Storegul

Inklusion - Af Ingrid, Inklusionsteam Grøn

Fra blankt papir til musicalen "På tynd is", Karin, Inklusionsteam Orange

At bruge hænderne og hovedet - samtidig, Sprogø, Faglærer

Cirkus Lillegul - Christian Frandsen, Lillegul

Improteater i skolen - en udtryksform - Marianne, Blå

Gode ideer til næste gang - evaluering af RØD-musical - Jeppe, Rød

Hvad gør vi nu? - Lille du... - Anders, SFO

Børnenes trivsel - Anette, Blå

Børneyoga som fysisk aktivitet i SFO'en - Annett, SFO

Jeg vil så gerne se dig - Sofie, Blå

Bestyrelsens beretning

Store oplevelser når små læser

Af Tine Lind

"Tine, i weekenden lærte jeg at læse", sådan blev jeg mødt en efterårmorgen af en pige i 1. klasse. Hun var glad og stolt. Senere på året sad jeg og læste med en anden af pigerne, pludselig stoppede hun, kiggede på mig og sagde: Jeg har aldrig læst så meget selv før uden at få hjælp fra en voksen. Den erkendelse var stor, og efter den oplevelse gik det hurtigt for hende. Først sikkerhed, så hurtighed.

Børn knækker læsekoder hele tiden, vi skal alle lære at læse, og vi bruger megen tid på det de første år i skolen. Jeg vil gerne fortælle om, hvordan jeg arbejder med læsning i 1. klasse. Om alle de uskrevne, selvfølgelig, didaktiske overvejelser, man gør som lærer, når alle børn gerne skulle have noget ud af læseundervisningen. Jeg vil også fortælle lidt om arbejdet med fagtekster, og hvad børnene kan få ud af det.

Selv husker jeg min første bog: For at glæde dig. Min fætter, der var et år ældre, læste den for mig, og jeg lærte den udenad. Det var stort, da jeg læste den højt for mine forældre, lillebror, mm. Og selvfølgelig læste jeg, selvom jeg kunne den forfra og bagfra og i søvne. Der blev ikke sat spørgsmålstejn ved, om jeg nu egentlig læste eller bare kunne den udenad. Den oplevelse boostede min selvsikkerhed og efterfølgende læste jeg i alt.

At motivere børns læselyst

Hvad der virker motiverende for læselysten er forskelligt fra barn til barn. En ting er de alle enige om, der skal være tid og ro til læsning. Vi læser i klassen, i fællesrummet og i SFO. Alt afhængig af, hvor de er i deres læseudvikling.

Der er mange måder at motivere børn på. Jeg giver dem fx valgmuligheder. Præsenterer dem for forskellige bøger, lader dem vide at de kan gå igang med noget andet (skriftligt dansk), når de har læst 20 min. og ikke kan mere. Jeg bestræber mig på at præsentere dem for autentiske tekster - tekster de kan mærke. Også de tekster jeg vælger at læse højt for dem på klassen, skal være motiverende. Jeg lader dem læse højt for andre. De har fx læst højt for deres legestore-søskende på skolen og for bh. kl.

Jeg har også anvendt nogle strukturer indenfor for undervisningsmetoden, Cooperative Learning. Dette har været meget voksenstyret, men været godt, da det har betydet aktiv deltagelse af alle elever med fokus på indholdsforståelsen af en tekst.

For nogle er det vigtigt for motivationen, at vi aftaler, hvad de skal læse. Jeg ved godt, hvad der fungerer bedst for mine elever, men er åben overfor deres ønsker og deres valg af læsestof. Det fungerer, når jeg ved, hvad jeg kan forvente af dem, og de de ved, hvad jeg forventer af dem.

Alle børn har brug for at vi voksne, der er omkring dem, ser dem.

Anerkendelse er et vigtigt ord, når man arbejder med børn. Jeg roser også meget. Varierede arbejdsformer er også motiverende; selvstændig læsning, makkerlæsning, læsning i grupper.

Jeg gør dem opmærksomme på de små ryk, de måske ikke altid selv er bevidste om. Det er vigtigt at sætte ord på progression.

Jeg forsøger at bygge en læsekultur op gennem bl.a. samtale om bøgerne, eller boganmeldelser. Vi snakker om, hvad der var sjovt, spændende, underligt, godt eller fjollet.

Læsegrupper

Ingrid og jeg har et godt samarbejde omkring læsning i 1. klasse. I starten af året var alle på skift i grupper over at læse ved Ingrid. Derefter mødtes vi og aftalte, hvilke børn, vi syntes trængte til at ekstra skub på daværende

tidspunkt. Vi sammensatte en gruppe på 4, der så i en periode læste to gange om ugen hos Ingrid, mens jeg læste med resten af klassen. Når vi sammensætter en læsegruppe kan der være flere faktorer, udover læsning, det gør sig gældende og som har indflydelse på gruppesammensætningen. Nogen børn har brug lidt ekstra ro og sidde og arbejde i en lille gruppe. Andre har brug for at blive bedre til at holde fokus, eller måske sammensætter vi en lille gruppe, fordi netop de børn er meget let afledelige og hurtigere bliver forstyrret af andre i klassen. Vi ser også på trivsel; er der nogen der er lidt mere sårbare i en periode, vil vi til enhver tid prioritere, at de får noget tid med en passende makker i "Ingrids rum".

Jeg vil gerne fortælle om den oplevelse, jeg havde med klassen, inden de skulle læse højt for deres legesøskende i 9. Jeg tænkte, det kunne være en god ide, at deres samvær med deres legesøskende også fik et fagligt input, nu da alle kunne læse. Sidste år blev de begavet/belæste ved, at de store kom og læste højt for dem, så hvorfor ikke omvendt? Jeg aftalte med hvert barn, hvad de ville læse, nogle havde brug for at øve det med mig først, andre læste højt for sig selv eller en anden. Alle havde styr på bog og side og linje og de var klar da 9. kom. I 20 min sad alle dybt koncentrerede og læste. Jeg har ikke før i min klasse set alle så fokuserede på at læse alle på en gang. Det var en succes og meget rørende. Der var noget her, der lykkedes for alle, og det gav så meget mening! En dreng fra 9. sagde til mig om hans legelillebror, at han var god til at læse ordene og ikke bare gættede, som han selv gjorde, da han gik i 1. Bagefter svingede han sin lillebror rundt i luften, mens han sagde, at han var mega sej til at læse. Jeg fik helt tårer i øjnene, fordi jeg så, hvad de ord betød for den dreng, der modtog dem.

Faglig læsning

"Faglig læsning er et fænomen der ligger mellem fagundervisning og læseundervisning" og en "...tilegnelse af viden gennem læsning af tekst" (Elisabeth Arnbak).

Der er mange ting man skal igennem de første år i skolen ifm. tekstkendskab. Fx skal børnene lære at opsummere informationer, kunne inddrage baggrundsviden, få et genrekendskab, gøre sig erfaringer med fagtekster, stille spørgsmål til tekster, anvende forskellige forståelsesstrategier før, under og efter læsning osv. Vi skal gøre børnene opmærksomme på forskellige teksttyper, og i klassen er vi begyndt at skelne mellem skønlitteratur og faglitteratur. Vi har i lang tid læst skønlitterære tekster, og nu er vi gået igang med faglige tekster. Det fænger mange af drengene at arbejde med fagtekster, og så sandelig også mange piger. Vi arbejder alle med den samme fagbog i starten. Børnene er blevet opmærksomme på fagtekstens særlige struktur: indholdsfortegnelse, ordliste, faktatekst, billeder, overskrifter, ordforklaringer, illustrationer mm.

Jeg har præsenteret klassen for et VØL skema. Hvad Ved vi: vi laver brainstorm på hvad vi ved om det pågældende emne. Hvad Ønsker vi at vide: Er der noget vi skal have afklaret, er der noget vi er nysgerrige på. Hvad Lærte vi: Det er vigtigt at evaluere med børn- også de mindre. De skal også have en følelse af, at de flytter sig. En kursusholder sagde, at vi skal huske på, at mange børn har det sådan, at de gerne vil vide: What's in it for me? Det skal give mening, det vi beskæftiger os med.

Fagtekster kan det, at børnene kan bruge deres egen erfaring og viden om verden i samspil med teksten, og den viden bruges aktivt i de snakke, der udspringer af teksten. Jeg oplever at fagtekster får nogle andre børn på banen. Min klasse er mere aktiv, når vi arbejder med faktatakster.

Mandagsopgaverne

I forbindelse med arbejdet med fagtekster, har klassen de sidste par gange fået en mandagsopgave for, hvor de har skulle skrive om et dyr. De finder information derhjemme, og skal så formidle det på klassen.

Jeg havde troet flere ville fortælle om deres dyr, men alle vælger at læse op i deres hæfte. Den første gang var der musestille, det var spændende at høre om forskellige dyr og få noget viden. Jeg oplevede, at det gik op for mange, at det at skrive var en måde at kommunikere på. At skrive kunne hjælpe en med at fastholde tanker og huske information. Og at kunne læse, hang sammen med det at skrive. Skrivning og læsning skal være en aktiv proces, der skal varieres, evalueres, diskuteres. Og børnene skal deltage i den.

De store begivenheder vi husker fra vores barndom, de begivenheder, der ændrede noget i os, tror jeg alle, vi kan huske. For mig var det bla. da jeg lærte at læse, og da jeg lærte at cykle uden støttehjul. Jeg kan idag stadig genkende stemningen/følelsen, af at lykkes med noget, jeg har arbejdet hårdt for at opnå. Jeg kan genkende den hos de børn, der lykkedes på 1-hjuleren, og hos dem, der pludselig opdager at de kan læse.

På tynd is

- med musiklærerens øjne

af Maria

Jeg vil fortælle om hvordan musikken blev til i dette skoleårs Rød Gruppe musical – om tankerne bag de nye de metoder vi prøvede af, om processen undervejs og om børnene, der gjorde det hele muligt!

Da vi i efteråret 2013 skulle starte musicalprojekt op i Rød Gruppe, havde jeg en idé med fra min lillebror Johannes, der efter endt Fri-skolegang havde været et år på Klejtrup Efterskole, hvor man, ligesom på Århus Friskole, laver en musical fra bunden – men i modsætning til os, er forløbet fra start og til premiere på BARE EN UGE! Både proces og resultat havde været fantastisk, og jeg spurgte ind til, hvordan det kunne lykkes på så kort tid? Johannes fortalte, at udover de to faktorer at man jo som efterskoleelev er noget ældre, og at man samtidig bor på skolen (og dermed kan arbejde nærmest i døgndrift) havde det været afgørende, at alle eleverne havde valgt sig på det emne, de allerhelst ville fordybe sig i.

På Klejtrup havde de valgt enten skuespil, musik, scenografi, lys m.m., og det havde givet langt større fordybelse, flow og elev-indflydelse, syntes Johannes. De andre musicals som jeg har været med til at lave her på Århus Friskole i både Rød og Blå gruppe, har bestemt også været båret af børnenes idéer, hjemmelavede sange, kulisser og manuskript – men det har været kutyme, at alle børn BÅDE skulle spille teater, danse og spille musik.

Det var med fuldt pædagogisk overlæg at ungerne skulle erfare, at det hele lå åbent for dem; at de fik lov til at prøve det hele, og at ingen fik lov til at skjule sig, men at alle skulle overvinde sig selv og turde sige replikker, danse, spille osv.

Men denne gang ville vi gerne skabe en højere grad af fordybelse, give børnene lyst til fokusere mere, og give dem et fast team, som de skulle være en del af. Som Karin skriver mere om i sin musical-artikel, skulle Rød Gruppe selv skabe rammerne og indholdet for musical'en.

Allerede kort tid inde i forløbet tog vi på musicallejr, og da skulle børnene vælge, hvad for et hold de ville være på i resten af forløbet: Musik og dans (hvor vi skulle komponere samtlige sange fra bunden, og opfinde eller lære alle danse og trommerytmer) – eller skuespil, eller lys og scenografi.

På lejren havde manuskript-gruppen lavet et oplæg til, hvilket univers musical'en skulle foregå i, og vi i musikgruppen kunne derefter komme i gang med at få idéer til hvilke sange og danse, vi ville lave.

Der var mange sjove og fede forslag:

- et startnummer
- et heavynummer
- et kyssenummer
- et sørgeligt dødsnummer
- et disconummer
- et reggaenummer
- et hiphopnummer
- et afronummer
- bodypercussion
- et sambanummer
- og det (obligatoriske) fællesnummer som afslutning på det hele!

Næsten alle forslagene endte med at blive brugt i musical'en, og børnene lavede mindre hold, som kunne arbejde i dybden med at komponere – med Hans Martin og mig som tovholdere og igangsættere

Numrene blev til på forskellige måder:

- en gruppe børn satte sig sammen og lavede uden vores hjælp al melodi, tekst og akkorder.

- vi jammede os frem til et nummer, hele holdet sammen i musikrummet.

Hans Martin eller jeg havde en idé til en grundlæggende feeling (f.eks. reggae eller 6/8-rytme), mens resten af musikken opstod ved at lytte og afprøve idéer på stedet. Tekstforfatterne sad i nærheden, så de kunne følge med i musikken, og høre hvad melodien skulle passe til – og sommetider måtte vi skifte toneart, hvis melodien pludselig var blevet for dyb!

- en tredje metode var den måde vi lavede vores hiphopnummer på: Jeg havde stjålet et omkvæd (minus tekst) fra et fedt gammelt P. Diddy-nummer. Børnene lærte det, og lavede derefter blæs, rap, sang samt et spritnyt vers (tak Bertram!). Så nu var nummeret vores eget, og blev faktisk federe og mere energisk end originalen!

Mange af børnene går til dans, og de blev danseundervisere for os andre. Fire af pigerne fra 5. klasse lavede f.eks. hele danseserien til afslutningsnummeret, lærte den til alle i rød gruppe, og styrede både start og slutning. Hans Martin kom med brasiliansk Maculelé-stokkedans, og vi improviserede os frem til de solodanse, der skulle blive til bande-sammenstøds-nummeret.

To piger fra 5. ville være engle, og lavede selv den sang de skulle synge, mens de kom dalende ned fra loftet! Liff fra 6. klasse skrev og sang selv sin helt fantastiske kærlighedssang til Romea – alle var målløse og rørte over den.

I alt fik vi lavet 9 numre på de 3 uger – det tror jeg aldrig, jeg har været med til før, og samtidig var både niveau, engagement og energi helt i top. Jeg syntes at børnene blev til et rigtigt band, ikke bare et hold elever med lærere, og jeg har sjældent været så flyvende glad for at gå på arbejde, som i de uger vi lavede Rød Gruppe musical! Jeg nød også personligt at kunne fordybe mig så intenst; sikkert også fordi jeg normalt har et skema med undervisning i 3 forskellige grupper, hvilket kan føles lidt flyvsk indimellem. Men generelt synes jeg også bare, at Friskolens kreative fag folder sig allerbedst ud, når vi har værksteder, emner, musicals osv.

Da vi efterfølgende evaluerede den nye måde at lave musical på, var der naturligvis både fordele og ulemper: En ikke så fed ting var, at de elever der

brænder for alle elementer i musicals, ikke fik mulighed for at "shine" som både skuespillere, dansere og musikere – men det er nu min opfattelse, at mange både spillede trompet og dansede hip hop som en del af deres rolle som skuespiller!..

Til gengæld var det nemmere at fordybe sig og at give alle et tilhørsforhold. Det har givet en fantastisk energi til projektet at kunne arbejde så kontinuerligt hver dag, og at have et hold, hvor ALLE var top-motiverede, ambitiøse og glade for at spille og danse – og modige i forhold til at lade sig røkke ud over kanten og turde lidt mere, end de troede, da vi startede...

✱

Hvor mange kan der være i klasserne - 16-17-18-19-20-21-22? ...

Af Hans Martin

Og jeg vil så kaste mig ud i at reflektere over det der med antallet af elever i klasserne. Et varmt emne og et spørgsmål der altid har været essentielt for Friskolen og derfor anledning til mange diskussioner.

Vores skole er efter min mening et befriende eksperiment med dejlige holdninger til børns trivsel. Blandt andet den, at skolen skal være overskuelig, hyggelig og familiær. Langt fra de forstemmende tendenser i det kommunale hvor stordrift og mega-skoler vinder frem. På Friskolen kender alle hinanden – mere eller mindre – og det er SÅ godt! Alligevel er der osse det kedelige faktum at Århus Friskole er en skole der skal mestre økonomien, og der er mange udgifter forbundet med at holde skolen igang. Lønninger, undervisningsmaterialer, bygninger, kok, pedel, bus, afbetaling på lån osv. Med de stadigt faldende statstilskud er skolen igen og igen presset til at øge indtægterne. Den vigtigste indtægt er netop statstilskuddet som gives efter antallet af elever på skolen, pt er det ca. 40.000 pr barn/år. Med andre ord er det vigtigt at skolen er godt fyldt op. Og det er den heldigvis osse. Vi må dog indrømme at vi kører lige på kanten. Et elevtal på 195 er tilstrækkeligt til at det løber rundt, og pt er vi 192 børn på skolen. Vi skal derfor sørge for at være lidt flere når tilskuddet for næste år bliver beregnet. Det gør det d. 5. september.

Elever pr. 1. april '14

0.kl.	- 20
1.kl.	- 20
2.kl.	- 19
3.kl.	- 19
4.kl.	- 19
5.kl.	- 18
6.kl.	- 19
7.kl.	- 21
8.kl.	- 19
9.kl.	- 18

Vi har set at klasserne i Storegul i gentagne år har været små; nogle gange med kun 15 unge mennesker i 9. klasse. Det er især problematisk fordi vores skole ikke bare kan tage nye elever ind i de store klasser. Der er skam flere på ventelisterne, men det er bare ikke særlig let at tage nye elever ind i et Storegul-forløb. De to år, 8. og 9. klassetrin, er tæt besat med spillejobs, Høstival, lejre, 8.klassetur + efterbearbejdningen af den, legelillesøskende og de afsluttende prøver. Et intenst og presset forløb.. I øvrigt er skolens liv meget afhængigt af en stabil og kulturbærende storegul-gruppe. Så det er ærgerligt når nogle forlader skolen i de ældre klasser. Men det sker.. Af alle mulige forskellige grunde; fx flytning, trivsel eller et efterskoleår i 9. Igen i år er der tegn på at kommende 9. bliver en lille klasse.

Så hvad gør vi så for at holde det dér elevtal som økonomien hviler på? Vi kunne vælge at tage flere elever ind fra 0. klasse, men især de små nyder godt af at være i en mindre gruppe. De har mere brug for voksentid end de større børn.

På et personalemøde har vi valgt en løsning som tager særligt hensyn til det faldende elevtal i de store klasser; nemlig en overbooking fra 5. klasse.

Planen er ikke at øge elevtallet, men at fastholde det! Vi må se det som en stabil tendens at nogle vælger at forlade skolen i 8. eller 9. klasse.

Flere i klassen fra 5. vil give tid til socialisering før alt det der Storegul-halløj. De ekstra børn vil så kompensere for den omtalte nedgang af elevtallet. At tage ekstra ind i 5. eller 6. vil så betyde et der ikke skal "fyldes op" hvis nogen forlader klassen senere. En vigtig pointe! Med den overbookning håber vi at der fremover vil være ca. 20 elever i 8. og 9. klasse.

Skal vi veje plusser og minuser, så er det på minussiden klart at det giver mindre voksentid når der er flere i klasserne, bussen kan kun tage 20 børn (men bus-spørgsmålet er en sag for sig selv og vi arbejder på at skifte bus inden for de næste år). Værkstedsundervisning er også en større udfordring for lærerne jo flere der er i klasserne, musik er et godt eksempel. Plads i klasserummet kan også være et tema! Plads på skolen..

På plussiden er der, udover økonomien, det faktum at i de store klasser er det godt med bredde i det sociale liv, dvs at det er nemmere at finde andre man svinger godt med når der er mange at vælge imellem; det er lettere at finde nære venner blandt 20 end blandt 15.

Jeg er absolut tilhænger af få børn i klasserne, men vi må erkende at det er for dyrt med små klasser i Storegul. Og økonomien er irriterende svær at diskutere med. Med den kommende "pukkel" på antallet af børn i Rød gruppe har vi prøvet at vælge den mest fornuftige løsning.

Drama – en æstetisk læreproces

Af Lars

Jeg har igennem, snart 20 år brugt Drama på mange forskellige niveauer og med mange forskellige aldersgrupper. Et virkemiddel til at lege og underholde, men også et redskab til at arbejde med forskellige pædagogiske emner. Jeg vil i denne pædagogiske rapport forsøge, at beskrive lidt om den æstetiske læreproces, som danner mit teoretiske grundlag for at arbejde med Drama som pædagogisk redskab eller fag. Derudover vil jeg beskrive et forløb med 4 classes piger, som har været i ca. et års tid.

"... jeg elsker Drama fordi vi laver en masse forskellige øvelser og så er jeg blevet mere modig og tør snakke højere... Sophia 4 klasse".

Dramaforløb

Foråret 2013 sad vi på et personalemøde og snakkede om pigerne i 4 klasse (dengang 3 klasse). En pige gruppe som virkede usikre på hinanden og sig selv, hvilket resulterede i flere konflikter pigerne imellem. Episoderne kunne opstå alle mulige steder, i timerne, i frikvarterene, i SFO'en, derhjemme og på nettet. Som voksne brugte vi rigtig meget tid på at løse konflikter, men ofte uden at vide, hvad der reelt var sket. Vi besluttede derfor, at vi ville forsøge, at være lidt tættere på pigerne og lave forskellige ting med dem hvor de var sammen, hele gruppen og en voksen.

Det blev for mit vedkommende til et forløb med Drama, ca. en gang om ugen, af en lille time. Pigerne startede med at få reglerne omkring aktiviteten at vide, nemlig at det handlede om, at kunne føle sig tryk og man derfor ikke måtte fortælle om andre end sig selv, når man forlod rummet.

Hver gang startede vi i en rundkreds og snakkede kort om sidste gang og ugens forløb. Pigerne fortalte, hvad de havde på hjertet og hvad de syntes kunne være sjovt at lave. Efterhånden som pigerne blev trygge ved mig, hinanden og øvelserne, var der ofte sammenhæng mellem det de havde oplevet i løbet af ugen og de øvelser, de ønskede, vi skulle foretage os. Pigerne har igennem året været omkring utrolig mange forskellige øvelser og er blevet fantastiske til at indleve sig i forskellige roller, skifte mellem dem, og ikke mindst til at improvisere og reflektere.

I de forskellige øvelser har der primært været tre gennemgående temaer vi har arbejdet med.

Eget udtryk, signaler og tillid.

Her et år efter syntes jeg pigerne er kommet rigtig langt, ikke pga. drama alene, men jeg ved, at de flere gange selv har løst konflikter med værktøjer eller referencer fra Drama. Det er nu tid til at starte en ny 3. klasse op, hvilket jeg glæder mig meget til, og jeg tror og håber at Drama, som fag, en dag finder sin plads på skoleskemaet flere steder.

"... Drama er sjovt fordi man lærer alt muligt, f.eks. at improvisere og spille forskellige roller, jeg elsker at spille skuespil og kunne godt tænke mig at gå til det inde på Svalegangen... Hannah H 4. klasse. "

Den æstetiske læreproces

For at forstå den æstetiske læreproces må man vide, hvilke elementer der spiller ind. I drama får deltagerne mulighed for både, at reflektere og udtrykke sig i processen. Ved hjælp af følelser og intellektet reflekter man over egne og andres handlinger, hvilket kommer til udtryk igennem kroppen og stemmen. I forløbet opstår der altså et samspil mellem kroppen, hovedet og følelserne. Man kan sige, at de intellektuelle og de emotionelle sanser spiller sammen. Hovedet arbejder i et refleksiøst rum, som handler om rollen, men også ser objektivt i forhold til egen person. Følelserne afhænger af, hvilken intensitet og indlevelse der er i forløbet, som udtrykker sig igennem glæde, sorg, vrede, utryghed o.s.v.

Kirsten Drotner, dr. phil. og docent ved institut for kultur og medievidenskab, mener, at processen i Drama giver et nyt perspektiv på hverdagens ydre grænser og at den æstetiske praksis rummer tre niveauer:

1. Det individuelle (forholdet jeg-mig)
2. Det sociale (forholdet jeg-du)
3. Det kulturelle (forholdet jeg-verden) *Litteratur, "At skabe sig selv" – Kirsten Drotner.*

Det vil sige, at man personligt engagerer sig i rollen og udforsker personlige forhold. Socialt er det samspillet med andre, som spiller ind, hvad de foretager sig, hvad de siger, som både inspirerer og udvikler. Kulturelt sker der en refleksion ud over selve handlingen i øvelserne, hvor man får mulighed for at sætte omverdenen i et andet lys.

Alt i alt et værktøj med mange muligheder og måske vigtigst af alt, **det er "bare" noget vi leger.**

Idræt er det nye sort

af Tine Meyer

Jeg har valgt at skrive om bevægelse som en integreret del af den daglige undervisning i årets pædagogiske rapport. Jeg er uddannet idrætslærer, og har et passioneret og bankende hjerte herved.

Jeg har i 4. Klasse startet et pilotprojekt, hvor jeg har fokus på bevægelse og glæde ved skolearbejdet. Det udsprang som en pendant til den nye folkeskolereform, hvor der fra næste skoleår stilles krav om 45 minutters bevægelse om dagen.

"Kravet om 45 minutters daglig motion og bevægelse kan både efterleves gennem idrætsundervisning eller ved at integrere motions- og bevægelsesaktiviteter i de øvrige fag. Målet er både at fremme sundheden blandt eleverne og at sikre, at alle børn og unge har mulighed for at være aktive dagligt. Men det øgede fokus på bevægelse i skoledagen skal også være med til at understøtte motivation og læring. Nyere forskning har således gennem de senere år påvist, at fysisk aktivitet har en positiv effekt på indlæringen." (citater fra folkeskolen.dk)

Min tanke er, at bevægelse kan bruges på flere måder, men at grundlæggende er det med et ønske om at koncentrationen bliver skærpet når man arbejder, og at en hjerne i en aktiv krop, bedre kan fokusere og koncentrere sig. Jeg tænker det på forskellige måder, afhængigt af hvad formålet er – men vigtigst er, at det bliver en integreret del af skoledagen.

Jeg oplever at sociale relationer og spændinger der kan være i en gruppe, bliver sat på spidsen i idrætslige sammenhænge. Jeg bruger derfor pædagogisk idræt som en del af idrætsundervisningen og klassens time, for at arbejde med det der kan fylde i hverdagen. I en klasse, hjælper det som ryste sammen øvelser, og en anerkendelse af at alle kan byde ind med noget forskelligt. Udfordringen ligger somme tider i, at tilrettelægge undervisningen, så det er nødvendigt at alle byder ind med det de kan – og at bare at man byder ind, har en værdi. Det er fx ved et adventure race/stjerneløb, hvor man som underviser kan lave poster der tilgodeser alle børnene. Eller finsk rundbold, som er en afart af rundbold, men bolden skal igennem hele udeholdets ben før bolden kan kastes til stopperen. På den måde har hvert slag med bolden værdi, fordi det ikke nødvendigvis er en fordel at bolden skydes langt. Alle får derfor følelsen af at ens slag har værdi og er vigtigt.

Bevægelse kan implementeres, så det bliver en del af opgaverne. Det er bl.a. ved at skrive historier med vinduestuscher på ruderne, hentediktat – hvor man skal løbe ud og kigge et ord, huske det, og løbe tilbage og skrive det ned (evt. Løbe flere gange ved samme ord, hvis det er svært), hoppe ordklasser, fagligt o-løb eller smække ord med en fluesmækker.

Bevægelsesøvelser kan også være markører for at der er et aktivitetsskift fra fx læsning til skrivning. Det er små energi-boostere, så der bliver pumpet lidt liv og ilt rundt i kroppen. Det er fx ved JA-hop, kommando-leg eller at skulle gå

igennem en dør på forskellige måder (fx subway – alle har travlt og maser, engelske gentlemen: damerne først med nik og høflighed, som om der er brand osv.)

Fælles for bevægelse og idrætten er, at der stilles krav til fællesskabet, og at det ikke giver mening hvis ikke alle er med.

Jeg har oplevet at børnene synes det er sjovt, og det booster fællesskabsfølelsen. Udfordringen ligger i, at det kan synes kaotisk, fordi der bliver præsenteret arbejdsformer som ikke er velkendte. Det bliver en udfordring for de børn som har brug for at have overblik over situationen før de kan give sig hen til det. Men jeg tænker det som en længere proces. Når børnene er vant til at det er normalt at de selv skal stå i fællesrummet med et stort tastatur, bliver det en selvfølge for dem hvad det er de skal gøre. Så det skal, som alt andet der skal implementeres, komme langsomt ind.

Min konklusion og halvvejsevalueringen med klassen (er kun halvvejs igennem forløbet) viser at bevægelse er med til at tilføre energi og glæde i hverdagen. Børnene giver udtryk for at skoledagen bliver sjovere, og at det er nemmere at fokusere. Det kræver øvelse og tilvænning, for at tiden bliver effektiv, da rutinerne skal indarbejdes. Udfordringen ligger for flere i at falde ned igen, efter at vi har lavet boostere og bevægelse. Men lige så snart de er det, tror jeg effektiviteten i timerne vil stige. Personligt har jeg oplevet at få mere energi, og glade børn. Fokus og arbejdsroen har jeg en forhåbning om bliver bedre, da glade børn som lærer, må være målet!

Fælles ansvar

Af Anne Cordero

Jeg har bestemt mig for at tage emnet op omkring vores forbrug og smid væk mentalitet, samt vores fælles ansvar for at give børnene større ansvarlighed omkring dette.

Jeg har længe tænkt på at det ville være et stort skridt for os at opnå at børnene fik et bedre forhold til sortering af affald, spare på papir, spise økologisk, blive opmærksomme på dyrevelfærd...kort sagt: Få en større bevidsthed. Det har vist sig at være meget svært på Århus friskole.

Engang snakkede vi om grøn skole, vi fik to containere, en til papir og en til det andet affald. Desværre gik projektet i vasken, uvist af hvilken grund, og nu flyder skolen igen og der bliver brugt papir som aldrig før og vores container flyder over hver uge. Men vi må ikke opgive, synes jeg.

Jeg forestiller mig at med den nye naturstation, vil der også komme nye tider på skolen.

Og vi voksne skal gå sammen om det og vise vejen for børnene.

Vi kan anskaffe to eller tre af de grønne kompost beholdere fra kommunen, og lave en affalds sortering i køkkenet. Det er i grunden så nemt: Et par grønne spande til alt det organiske køkkenaffald, som hver dag skal tømmes ud i kompostbeholderene.

Vi får lavet nogle gode, store højbede uden for naturstationen og i disse kan vi dyrke forskellige grønsager. Og så skal vi naturligvis bruge komposten fra beholderene.

Det må også kunne lade sig gøre at få en papircontainer tilbage på skolen. Vi må jo bare være benhårde og efter børnene hver dag ved arbejds holdene, så der ikke ryger bananskræller og madrester med i papiret.

Dyrehold

Det ville også være et stort skridt i den rigtige retning, hvis vi kunne få emnet dyrevelfærd mere på banen. Det ligger vel os alle, men især mig, meget på sinde!

Jeg bliver ofte spurgt om vi ikke skal have dyrehold tilbage på skolen, og det vil jeg egentlig også gerne. Jeg brænder for det og synes at det er noget af det mest meningsfulde at lære børnene at omgås dyr, især dyr der kan "bruges" til noget.

Høns og grise har vi før haft, med stort held, og det skabte en hel speciel stemning i SFO og på resten af skolen, når en høne gik rundt med sine kyllinger ude i skolegården, eller når vi samlede madrester til grisene og gik op og kløede dem på ryggen.

Det giver bare så meget mening og det lærer børnene stor ansvarlighed. Men det kræver stor enighed blandt personale og forældre. Og hvis der ikke er det, så bliver det en eller to personer der hænger på pasning og fodring i weekends og ferier, og det er ikke rimeligt.

Vi kunne jo lave en spørgeundersøgelse for at høre om hvor mange der ville være interesserede i at anskaffe dyr, og som var villige til at være med i en turnusordning omkring pasningen.

Skolen er en dejlig, fri skole, med masser af engagerede forældre og

personale, og det har altid været mulighedernes skole: Alt kan lade sig gøre, hvis man bare vil og tør.

Jeg vil godt stå i spidsen for at vi også giver børnene den mulighed at kunne se fordelene i at være en grøn, forbrugerbevidst skole, hvor økologi og dyrevelfærd har en høj prioritet i hverdagen. Og at vi lærer dem at tænke sig om før de tegner to streger på et stykke papir og smider det på gulvet.

Oprydning

I SFO begyndte vi for et par måneder siden at indføre fælles oprydning hver dag ved tre halv fire tiden. Ikke sådan at forstå at legen var forbi for den dag, men simpelthen for at forsøge at lære dem at rydde op, også selvom man ikke selv har ryddet det frem.

Alt for tit ligger der alt mulig fremme når klokken er halv fem, og så er der kun de voksne til at gøre det. Det kræver god fysik og stor udholdenhed at blive ved med at insistere, men det lønner sig i den lange ende.

De er ved at lære det.

Nu ser vi jo hele skolen, når vi låser af om eftermiddagen, og det er vildt så rodet der er i mange klasser. Og det giver en stemning af at det hele kan være lige meget. I hvert fald inspirerer det ikke til en større bevidsthed hos børnene til at spare og passe på tingene.

Jeg tror at vi alle skal blive meget bedre til at knokle for det her og være gode rollemodeller for børnene. Men det kræver noget af de voksne og for mig at se er det et spørgsmål om at blive enige, og bare se at få det gjort.

Ny ledelsesstruktur på Århus Friskole

Af Marie Ludvigsen

Det har været et historisk skelsættende år for grundskolerne i Danmark med lockout, folkeskolereform og ny arbejdstidsaftale. I pressen her i marts måned kan man læse, at der i Danmark lige nu er en traumatiseret lærerstand, der mentalt er i kulkælder og hvor to ud af tre lærere overvejer at kvitte jobbet og flygte fra folkeskolen. På Århus Friskole oplever jeg, at vi er så heldige, at vi på trods af situationen i Danmark har en medarbejderstab med masser af energi og begejstring, og som brænder for at arbejde med børn nu og i fremtiden.

Folkeskolereformen

Vi har på skolen igangsat en udviklingsproces på de pædagogiske dage i efteråret med de fire ydre udfordringer som skolen står overfor som røde tråde i dette skoleår: Ny Folkeskolereform, inklusion, faldende tilskud og ny arbejdstidsaftale.

De frie grundskoler er ikke underlagt den nye folkeskolereform, men undervisningen skal ifølge friskoleloven § 1, stk. 2, stå mål med, hvad der almindeligvis kræves i folkeskolen. Det betyder, at vi er nødt til at forholde os til folkeskolereformens mål om et fagligt løft, som bl.a. består i, at det som elever kan i 9. klasse i dag, skal de kunne i 8. klasse i fremtiden. Det spændende spørgsmål er så: Hvilke faglige løftestænger virker? Hvordan lærer børn mere på Århus Friskole? I følge grundloven § 76 er der undervisningsfrihed i Danmark, så vi kan på skolen selv bestemme, hvordan vi underviser og bruge folkeskolereformen som et inspirerende idékatalog. Vi er her i foråret ved at afprøve forskellige tiltag, som kan bruges som faglige løftestænger som f.eks. lektiecafé, matematikbånd, mere bevægelse (læs Tines artikel), engelsk i 1. klasse, tilstedeværelsestid mv. Vi har i skrivende stund ikke bestemt præcis, hvordan skoleåret 2014-15 bliver på Århus Friskole. For os bliver det næste skoleår et prøve-år, hvor vi forsat afprøver forskellige tiltag og løbende evaluerer og justerer dem. Vi forholder os til folkeskolereformen, men vi forbeholder os også retten til at være en FRI grundskole, som er et ALTERNATIV til folkeskolen. Vi skal først og fremmest bevare, udvide og udvikle det som er vores helt specielle Århus Friskole-kerneverdier. Det store spørgsmål er så: Hvordan kan vi lave den skole, som vi vil med de vilkår, som der er? Vi styrer efter pejlemærket: at lave bedre skole for færre midler og samtidig bevare trivlsen, glæden og Århus Friskoles kerneværdier.

Ledelse på Århus Friskole

Som ny skoleleder på Århus Friskole er jeg meget optaget af, hvad der er bedst skoleledelse på Århus Friskole. Der har indenfor de seneste 5 år været 3 forskellige skoleledere og 2 viceskoleledere på skolen. Der har tidligere været kollektiv ledelse. Når jeg læser i *Bogen om Århus Friskole*, så er der kun 1 side ud af 239, der har overskriften "skoleledelse". Det siger nok meget om ledelse på Århus Friskole. På den side beskriver tidligere skoleleder Hanne Larsen lærermødet og derefter står der, *"at de daglige beslutninger ligger, der hvor tingene foregår, så der er kort fra ide til handling, og at hun i samarbejde med lærerne har gennemført en velfungerede ledelsesform med en kollektiv ledelse med flad ledelsesstruktur og indbyrdes solidaritet"* (Nygaard & Povlsen, 2005, s.92).

Ny ledelsesstruktur

Da Århus Friskolen får en ½ million mindre i driftstilskud i år 2014 har vi valgt at fremtidssikre skolen økonomisk ved at optage flere elever i Rød-gruppe og nedlægge viceskolelederstillingen på skolen. Viceskolelederens administrative opgaver er uddelegeret mellem medarbejderne. Vi har valgt at lave en ny ledelsesstruktur med et ledelsesteam bestående af skoleleder og medarbejdere. Den nye ledelsesstruktur har sin forankring i den uformelle kollektive ledelse med flad ledelsesstruktur, som allerede er en stærk styrende del af skolens demokratiske kultur, men ny krydder med det nye begreb "Frisættende ledelse".

Souschef

På skoler med 65 elever og derover *skal* der være en souschef. Hvis der hverken er en stilling som afdelingsleder eller viceskoleinspektør, varetages souschef-funktionen af en lærer. På Århus Friskole har vi nu genoprettet en stilling som souschef med følgende funktioner: at være stedfortræder, når skolelederen ikke er til stede, at samarbejde med skolelederen om personalesager og være med i ledelsesteamet. Souschefen på Århus Friskole er en lærer, som har sin hovedbeskæftigelse som lærer. Funktionen som Souschef har været slået internt op på skolen og det er Asger Muurholm, som nu er skolens souschef. Asger er erfaren i den funktion, da han har været konstitueret souschef og skoleleder i flere omgange, senest i foråret 2013.

Ledelsesteam

Medlemmerne i ledelsesteamet skal repræsentere skolens forskellige grupper: SFO, Grøn team (lærere fra Lillegul og Blå, 0.-4.kl.) og Orange Team (lærere fra Rød og Store Gul fra 5.-9.kl.). Det nye ledelsesteam på Århus Friskole kommer til at bestå af skoleleder Marie, souschef Asger, Lars fra SFO, Christian

F. fra Grøn team, Jeppe fra Orange team og efter behov er Gitte med som tillidsmand og Anders med som arbejdsmiljørepræsentant.

Ledelsesteamets funktioner er: sparring med skolelederen i hverdagen, at opfange og førstebehandle problemstillinger i relation til skolen, at inspirere og diskutere visionære pædagogiske tanker og ideer til skolen, at kvalificere og tage ansvar i forhold til planlægning og facilitering af "fair processer" til møder, i teams, pædagogiske dage mv. Den nye ledelsesstruktur skal løbende evalueres og justeres.

Frisættende ledelse

Forandringer i skoleverdenen i dag lægger op til en ny lederrolle med mere dialogstyret og processtyret ledelse. Formanden for FSL Uffe Rostrup siger, at hvis vi inddrager lærerne i forandringsprocesserne, så er der betydelig større chance for, at det lykkes. Det er så her begrebet "Frisættende ledelse", kommer ind i billedet på Århus Friskole. "Frisættende ledelse" er udviklet af perspektivgruppen i Århus: De har skrevet bogen: *Frisættende ledelse – Kunsten at integrere medarbejdere i ledelsesprocesser* (Dall, MO, Bohni, TK & Iversen, F (2011). De skriver på deres hjemmeside: " *Frisættende ledelse*" præsenterer en helt ny ledelsespraksis: "Træk medarbejderne ind i ledelsesrummet og integrer dem i ledelsesprocessen. Iagttag dernæst hvordan det påvirker og øger ledelses- og fornyelseskraften". (www.perspektivgruppen.dk).

Grundideen i Frisættende Ledelse er at medarbejdere skal integreres i ledelsesprocesser, som bedste og eneste svar på øget kompleksitet og nye vilkår for løsningen af hovedopgaven og dermed kerneydelsen. Det giver en frisættende ledelsespraksis med kraftfuld ledelse. Ledere i dag kender ikke løsningen på udfordringerne, derfor skal medarbejderne integreres i ledelsesprocesserne. Forandringsprocesser skal være forankret nedefra for at have succes. Medarbejdernes indsigt, viden og erfaringer er vitale for at kunne træffe kvalificerede beslutninger. Det skaber også en kobling mellem opgaveløsning og beslutning. Medarbejdere skal være med til at producere ledelse og tage medansvar for at føre beslutningen ud i livet.

"Hvis du integrerer medarbejderne i beslutningsprocessen, øger du samtidig ledelseskraften, fordi organisationens samlede kapacitet til at omsætte strategiske beslutninger til virkelighed forøges. Desuden reduceres det spænd og spændingsfelt, der er mellem ledere og medarbejdere. Lederen får mulighed for at høre, hvad medarbejderne tænker, og medarbejderne får et unikt indblik i det ledelsesmæssige maskinrum og mulighed for at se, hvad det er for nogle opgaver, lederen har. Det giver dem et nyt perspektiv på, hvad ledelse er," siger Mads Ole Dall (Hør mere til Mads Ole Dall og frisættende ledelse på KL's Ledertræf 2013. Læs mere på www.kl.dk/ledertraef)"

I frisættende ledelse arbejder man med at skabe "Fair processer" ved at inddrage medarbejderne, formulere klare forventninger og give forklaring/begrundelse for beslutninger.

Frisættende ledelse ligger lige til højrebenet for Århus Friskole, da det ligner det, som allerede er en uformel ledelsesstruktur på skolen. Gennem denne formalisering, så har ledelsesstrukturen fået et navn, hvor der hører nogle metoder og værktøjer til, som kan være med til at vitalisere og raffinere ledelsesstrukturen. Der er en stor opbakning på skolen til den nye ledelsesstruktur, så det bliver spændende, hvordan vi får det til at fungere. Det er et antropologisk feltstudie at finde ud af, hvor beslutningerne ligger i denne ledelsesstruktur på Århus Friskole. Her bliver tillid og gennemsigtighed vigtige nøgleord.

Den nye ledelsesstruktur på Århus Friskole afspejler også skolens grundlæggende værdier og menneskesyn, som gennemsyrrer hele skolen både pædagogikken og didaktikken, og om lidt også symbolsk og praktisk i en ren fysisk artefakt på kontoret, da Svend pedel er i fuld gang med at lave et frisættende ledelses-arbejdsbord. Kik ind på kontoret..

Dall, MO, Bohni, TK & Iversen, F (2011): Frisættende Ledelse. Kunsten at integrere medarbejdere i ledelsesprocesser. København: Frydenlund

Lille fredagsbrev – hva`nu

Hvad bruger vi fredagsbrevet til, hvem læser det egentlig, hvad er historien bag, og hvordan skal det fortsætte. Det handler dette indlæg om.

Af Asger Muurholm – nuværende fredagsbrevsredaktør

"Lars klummeskribent Madfar" skrev fornylig i en af sine legendariske fredagsbrevsklummer:

"Asger, vor chefredaktør, har lavet en markedsundersøgelse vedrørende 'FREDAGSBREVETS' udbredelse blandt de potentielle læsere. Det viste sig blandt børnene på Friskolen, at der blot var en enkelt håndfuld (max. 5), som læste publikationen.

Hvis man foretager en privat let skjult læserundersøgelse blandt sine kolleger på Friskolen, finder man ud af, at knapt halvdelen af dem læser 'FREDAGSBREVET'. Udvider man undersøgelsen til forældre kredsen vil man formodentligt opdage, at knapt 25% læser 'FREDAGSBREVET'. Det er min private holdning, at udgivelsen af 'FREDAGSBREVET' burde indstilles."

Det er enhver klummeskribents ret at føre en skarp pen og stille sagen på spidsen. Det har Lars gjort: Jeg har ikke lavet en undersøgelse blandt elever af, hvor mange der læser fredagsbrevet, og Lars aner ikke noget om, hvor mange forældre eller lærere, der læser publikationen; men at Lars digter lidt om virkeligheden betyder jo ikke, at han ikke kan ha' ret i sine antagelser.

Hvad er fredagsbrevet

Fredagsbrevet sendes hver uge ud til alle de forældre, lærere, elever, gamle elever, friskolens venner, tidligere forældre og tidligere lærere, der selv har bedt om at komme på listen over modtagere. Fredagsbrevet ligger også på hjemmesiden og på intra.

Indholdet redigeres for tiden af undertegnede og består typisk af følgende: Portrætter af medarbejdere, billeder af og tekster om livet på skolen, madplan og klumme, bestyrelsesmeddelelser, reklamer for arrangementer der kan interessere læserne, private annoncer, historier fra skolen om børnene, reportager fra musicals, cirkus, emner i de enkelte grupper, nyt fra SFO, breve fra skolelederen til forældre m.m.

Hver uge samler jeg op på det materiale jeg får tilsendt på:

asger@aarhusfriskole.dk . Er der ikke ret meget stof – ja så opfordrer jeg forskellige til at bidrage med noget, eller jeg laver måske selv en lille reportage fra et arrangement. Hele ugen forsøger jeg at huske at tage billeder, der kan bruges i fredagsbrevet. Kun en lille brøkdel af billederne kommer i brevet – og Lars Madfar er meget skeptisk overfor det faktum, at jeg bruger min mobil til at tage billeder med. Han har ret i, at kvaliteten kunne blive bedre, hvis jeg brugte et godt kamera, men fordelene ved mobilen er, at den har man altid med sig...

Jeg får også tilsendt flere og flere billeder fra forældre, SFO og lærere – tak for det, det gør fredagsbrevet bedre. Og så er der jo et "professionelt" billede i næsten hver gang – et af Lars' egne – tak for det Lars, og tak for dine klummer, som ifølge Erik "Rock City" er "ligeså uundværlige i fredagsbrevet, som sudoukuerne er i Stiften – klart det man læser først."

Hvad skal fredagsbrevet

Det overordnede mål med publikationen er – set fra min stol – at fortælle alle,

der er interesserede, hvad der rører sig på skolen lige nu. Fredagsbrevet er et frisk pust fra skolen, som kan læses hurtigt, og som giver et overblik over den seneste uge på skolen, og et hint om, hvad der sker i næste uge. Brevet er på højst 5-7 sider, indeholder ligeså meget billedmateriale som tekst, er layoutet så det er letfordøjeligt og har et ensartet og nogenlunde tjekket udtryk hver gang.

Ivalo – tidligere lærer på skolen – siger: ”Jeg glæder mig til fredagsbrevet hver uge og ser det som en slags forældreopdragelse”. Det sidste ord kan måske oversættes til skolefællesskab – at vise hinanden, hvilke kvaliteter vi finder vigtige ved netop vores skole: Musical i Rød, Cirkus Lillegul, 8.klasse-tur, 2. Verdenskrig i Blå. Den slags nyheder ryger altid øverst op på siden; men også Maries fortællinger om de traditioner vi har på skolen, Lars’ klumme, medarbejderportrættet eller input fra SFO kompletterer billedet af en levende skole i udvikling.

Skal vi lave om på brevet

Jamen hvad er egentlig problemet ved fredagsbrevet? I min optik er der to:

1. Er der læsere nok – kan man regne med at de informationer, der står i fredagsbrevet, når ud til de fleste?
2. Hvordan får vi fredagsbrevet til også at være en publikation for eleverne?
Og hvordan får vi eleverne til at læse fredagsbrevet?

Ad 1: Jeg ved ikke, hvor mange, der læser brevet i hver uge, men jeg ønsker, at de fleste forældre og lærere følger med. Det er en konstant udfordring at lave brevet så interessant, at det bare **må** læses – hver gang! Vel at mærke set i lyset af, at jeg har tre timer til at lave et fredagsbrev. Det er den tid, vi lige nu synes kan bruges på dette produkt. Brevets kvalitet er afhængig af læsernes input: At lærerne fortæller og tager billeder af det, de gerne vil have i – meget gerne får elever til at producere stof, at forældre sender et billede, en loppeannonce, en kommentar, en reklame eller andet, der kan interessere vores læsere. Det er en konstant udfordring at optimere brevet, så der får flest mulige læsere. Jeg elsker at lave fredagsbrev, qua min interesse for journalistik, men det i sig selv er jo ikke nogen gyldig grund til at udgive det –

i sidste ende har Lars Madfar jo ret i, at uden læsere er der ikke nogen grund til at bevare fredagsbrevet.

Ad 2: Hvis eleverne skal bidrage med tekster og billeder til fredagsbrevet, er der nogle lærere, der skal sætte dem i gang. Gerne som en del af danskundervisningen i både Lillegul, Blå, Rød og Storegul. I de sidste nye fredagsbreve er der fx reportager og breve fra 8.klasse i Sydafrika. Den slags historier er supergode – og giver læsere – også blandt elever.

Men selv hvis der var masser af elevstof i hvert eneste nummer, er det jo ikke sikkert brevet bliver læst – for hvordan skal det nå eleverne? De læser ikke mails, de læser ikke trykte sider (alle printmedier er i kæmpekrise – abonnenterne på JP, Politiken, BT og alle de andre aviser er ligeså stille ved at uddø). Eleverne kan nås via sms eller facebook – så er det sagt. Så her er et potentielt udviklingsområde for fredagsbrevet: Vi skal have lavet en facebookgruppe for elever, der læser fredagsbreve. Vi skal gøre det in på facebook at dele opslag om det ny fredagsbrev.

Jeg håber, der er grund til og tid til fortsat at lave et fredagsbrev i fremtiden; men det er klart, at vi bliver nødt til at se på, hvor mange læsere brevet har, hvad vi vil med brevet og hvor mange ressourcer, vi vil bruge på det. Hvad betyder det for Friskolen at have en fælles publikation og skal fredagsbrevet udkomme hver uge? Lad diskussionen starte her.

Fredagsbrevets historie

"Ud med Sproget" hed et månedsblad, der udkom gennem rigtig mange år på Friskolen. I starten blev bladet lavet på stencils og dublikeret (et kæmpearbejde fortæller Johs, tidligere skoleleder og nuværende farfar på Friskolen), senere kom kopimaskinen, og så blev bladet kopieret, samlet og puttet ned i hver enkelt taske. Klasserne stod på skift for bladet, der blev brugt meget tid på det, senere overtog formningslærerne opgaven og til sidst "stoppede det, fordi ingen orkede at knokle så meget med at lave det," fortæller Ivalo. I starten af 90'erne begyndte fredagsbrevet så at udkomme. Og det er udkommet stort set hver eneste fredag siden!

Skolen havde brug for at kunne udsende ens information til alle på én gang, så

hver fredag blev fredagsbrevet trykt, delt ud og læst højt i klasserne og derefter stoppet i taskerne. Ideen til et fredagsbrev kom jeg med, da jeg havde oplevet på Lystrup Skole, hvor jeg startede som lærer, at alle børn hver fredag fik et fredagsbrev med hjem.

Indholdet af fredagsbrevet på Friskolen var dog markant anderledes. Her var plads til humor og drillerier – så meget, at Dorte Falk, daværende bestyrelsesformand, bad os lærere om at undlade vores interne jokes i fredagsbrevet. Dengang var brevet uden billeder – kun med tekst. I en del år redigerede Johs fredagsbrevet i programmet "Publisher": En hel masse rammer og kasser med små informationer. Fredagsbrevet ser i dag markant anderledes ud, det er lidt mere omfattende, der er mange billeder og indholdet har et mere journalistisk præg. Hvordan fortsætter historien om fredagsbrevet – eller snarere, hvordan ønsker vi at kommunikere livets gang på skolen ud til alle, der er en del af vores "stamme"? Og hvordan når vi ud? Den diskussion trænger vi til – og Lars Madfar fik – sikkert meget velovervejet - sparket gang i debatten i sin klumme i fredagsbrevet d.21/3. For én ting er sikkert: Vi skal blive ved med at forklare og fortælle om det gode skoleliv, vi laver på Friskolen. Tiden kalder ikke på mindre kommunikation – snarere mere.

"Fredagsbrevet er min sikre livline til livet på Friskolen – jeg ser frem til det hver eneste fredag" Erik Rock City – tidligere forældre på skolen.

Inklusion

Af Ingrid

Lige nu flyder dagspressen over med forskellige indlæg om inklusion. Fylder de inkluderede elever for meget?

- *Er der for meget uro i klasserne?*
- *Går inklusionen for hurtigt?*
- *Tager privatskolerne overhovedet et socialt ansvar, eller skummer vi bare fløden?*

Inklusion er en ide

Grundlaget for inklusion er en forestilling om, at man lærer bedst i fællesskab med andre børn. I stedet for at være i en specialklasse med andre børn med lignende vanskeligheder, lærer man mere af at være sammen med mange slags børn. Og alle børn lærer mere ved at være sammen med forskellige børn, også børn der lærer i et andet tempo eller på en anden måde.

Det er en holdning, vi har delt i rigtig mange år. Vi har haft masser af børn, som ellers kunne gå i specialklasse. Vi har også afgivet børn til specialklasser, når vi sammen med forældrene har kunnet se, at nu var det tid.

Som en tommelfingerregel har vi brugt 3 kriterier, når vi årligt sammen med forældre og PPR har vurderet på, om det stadig var bedst for barnet at gå hos os.

1. Trives og udvikler barnet sig fagligt og socialt? Ikke nødvendigvis målt i forhold til klassekammerater, men i forhold til sig selv.
2. Har barnet relationer til andre børn i klassen. Man skal ikke være her på "tålt ophold", men selv føle sig som en del af klassen.
3. Kan klasselæreren overkomme opgaven?

Vores forhold er ændrede

Vores forhold adskiller sig fra folkeskolens på mange områder. Som privatskole bestemmer vi selv, hvem der kan gå her. Vi tager børn ind i børnehaveklassen efter ventelisten; i de større klasser tager vi også børn ind efter ventelisten, men vi skeler til, hvad klassen kan rumme.

Derfor er vores udfordring med inklusion helt anderledes end i folkeskolen. Vores udfordring ligger i højere grad i, at vi skal løfte de samme opgaver for færre penge.

Fra cpr.nr til antal elever

Vi er i en overgangsordning med hensyn til, hvilke midler vi får tildelt. Indtil dette skoleår er specialundervisningen blevet finansieret ved, at vi har fået tildelt tilskud til enkeltelever. Forudsætningen for at søge har hele tiden været, at vi selv brugte en vis procentdel af vores undervisningsudgifter til at give specialundervisning, ligesom vi selv har betalt differensen mellem tilskud og hvad det reelt koster at afholde det antal timer, som bevillingen forpligtede os på. Alt dette har naturligvis forudsat en hel del administration. Nu er administrationen mindre, men det er tilskuddet også.

Her i overgangsordningen får vi et inklusionstilskud, der dels er baseret på elevantal, dels på hvad vi tidligere har søgt til enkeltelever. Det betyder med andre ord, at skoler som ikke tidligere har søgt til enkeltelever, får flere penge, skoler som har søgt rigtig mange timer, får færre. For vores vedkommende er det her det første år gået næsten lige op, men allerede i næste skoleår falder beløbet. Hvad der derefter sker, er der stadig ingen, der ved.

Udover inklusionstilskuddet kan vi søge om specialundervisning til elever, der har brug for minimum 12 lektioner om ugen. Det er godt, det kan lade sig gøre; men som det ser ud lige nu, koster det altså skolen en hel del at få det tilskud. Der er med andre ord grænser for, hvad skolens økonomi kan rumme.

I SFO er der mulighed for at få støtte fra Århus Kommune. Også disse tilskud er ændrede. Hvor det tidligere var en forudsætning, at man var handicapklassificeret på en sociallægekonsference, foregår der nu en mere pædagogisk og kontekstafhængig vurdering. Har et barn fået støttetimer i børnehaven, kan en del af disse timer nu bevilges til SFO for at sikre en god skolestart. Hvis der er behov for det, kan vi søge om forlængelse af støtten.

Vi har de samme børn

Uanset hvordan lovgivningen er, har vi de samme børn som før. Så hvad gør vi så?

Når vi har færre midler til de samme opgaver, bliver vi nødt til at se på, hvordan vi løser opgaverne.

Inklusion på Århus Friskole

Inklusion er noget, vi gør sammen. Det ligger i alle relationerne til alle børn! Der er ikke nogen, der er inkluderede, og så de andre.

Hvis vi skal lykkes med denne opgave, bliver vi nødt til at gøre nogle ting på nye måder. Når vi ved, at klasselæreren er en af de vigtigste faktorer for, om børn bliver ekskluderet eller ej, må vi sørge for, at klasselæreren ikke står alene. Der skal være mulighed for samarbejde, sparring og vejledning.

Vi skal arbejde grundigt med klassekulturen og såvel børne- som voksenrelationer.

Samarbejde

Nøgleord i vores syn på inklusion er: Tydelighed, Transparens, Åbenhed, Samarbejde, Fællesskab og Læring for alle.

På vores skole er der norm for, at alle ved, hvis et barn er udfordret uanset om det er fagligt eller socialt. Det har rigtig stor betydning, at både elever og andre forældre kan støtte op om et barn eller en familie, hvis der er behov for det i en kortere eller længere periode. Vi har masser af gange set, hvordan vores børn er i stand til at hjælpe og acceptere hinanden. Ofte rækker dette forhold sig langt ud over skolen, så der stadig er omsorg, hvis et barn skifter skole eller bare når ud over grundskolealderen.

Men det betyder selvfølgelig ikke, at alle kan eller skal vide alt om alle. Når vi inddrager andre instanser, fortæller vi det ikke nødvendigvis til andre forældre. Forældre kan sige alt på et forældremøde, det kan lærere og pædagoger ikke.

Et godt forældresamarbejde betyder meget mere, end de fleste ved. Hvis forældre og lærere/pædagoger trækker på samme hammel, kan vi komme rigtig langt med de fleste udfordringer. Det er noget, der kræver tid og gensidig respekt. Selvfølgelig udleverer vi ikke forældre til hinanden, og selvfølgelig må forældre lære at have tillid til, at vi har tavshedspligt og ikke altid kan fortælle alt, hvad vi gør i andre familier.

Inklusionsteam

Nu er inklusionsteamet blevet en realitet. Efter et omvæltende skoleår med lock out, lederskift etc er vi i dette skoleår nået dertil, at vi har et fungerende inklusionsteam.

Teamet består af Marie, Karin, Lars og Ingrid.

Vi har forskellige opgaver:

Marie er skoleleder og har dermed det overordnede ansvar både pædagogisk, personalemæssigt, økonomisk og sikkerhedsmæssigt.

Karin er socialpædagog og arbejder i Rød og Storegul. Karin arbejder med læsning, it-hjælp, arbejder med relationer, differentiering, social støtte, forældrekontakt, samarbejder med UU-vejleder, særlige hensyn i udskolingen, er kontaktperson til klubben.

Lars er socialpædagog og arbejder i SFO. Han samarbejder med Lillegul og Blå, arbejder med relationer, gruppedynamik, teater, lege og står for ansøgninger til Århus Kommune.

Ingrid er teamleder, inklusionskoordinator og supervisor. Ud over at have timer i Lillegul og Blå arbejder jeg med læsning, læseprøver, forældrekontakt, netværksmøder, underretninger, skriver ansøgninger til Kvalitets- og Tilsynsstyrelsen, laver timeregnskab til revisor, samarbejder med PPR, læsekonsulent og de sociale myndigheder. Giver sparring til lærere og pædagoger.

Inklusionsteamets opgave er at udvikle inklusionen, prioritere opgaver og indsatsområder. Omfordele resurser, sørge for sparring til kolleger, samarbejde med forældre, skaffe hjælp udefra fx PPR, læsekonsulent, Familierådgivninger og Socialforvaltninger.

Hvor er vi så nu?

Vi er godt på vej! I begyndelsen af skoleåret blev det tydeligt, at der lå et stort arbejde i at beskrive og omfordele opgaver. Hvem gør hvad, hvordan skaffer man penge, hvordan fordeler vi resurser etc. Samtidig blev det helt tydeligt, hvordan konkrete, presserende opgaver skubbede sig ind foran mere langsigtede strategier.

Ved juletid evaluerede vi, og nu mødes vi en gang om måneden, hvor vi fortsat deler, udvikler, prioriterer etc. Desuden har vi en fast sparringstid for kolleger en gang om måneden, hvor Marie, Lars og Ingrid er til rådighed for kolleger. Hertil kommer et månedligt møde mellem Ingrid og Marie til gensidig orientering.

Vi kan se, at det er en rigtig god ide at have et inklusionsteam: Det styrker i høj grad samarbejdet mellem skole og SFO. Det giver mulighed for konkret

sparring, når noget er vanskeligt i klasserne. Vi kan aflaste hinanden, når det er nødvendigt. Og selvfølgelig giver det meget større arbejdsglæde og større mulighed for skoleudvikling, når vi samarbejder om dette kerneområde, der i virkeligheden vedrører alles trivsel.

Vi ved endnu ikke, hvordan næste skoleår ser ud. Men vi har nogle intensioner:

- Tine Lind skal være læselærer i lillegul. Det betyder, at hun skal arbejde sammen med og sparre dansklærerne i Lillegul.
- Vi skal arbejde mere med overgange: skolestart, overgang til Blå, til Rød.
- Vi skal fortsat arbejde med klassekultur.
- Mulighed for sparring er uvurderlig.
- Vi skal fortsat være gode til at hente hjælp udefra.
- Inklusionsteamet skal arbejde videre med at tydeliggøre vores arbejdsgange, så det bliver mere tydeligt for forældre, hvordan vi egentlig arbejder med disse ting.

Så langt, så godt!

Faktaboks

Privatskolers økonomi hviler på statstilskud og forældrebetaling

Statstilskuddet udgør pr elev 71% af, hvad en folkeskoleelev kostede for 3 år siden

En del af privatskolernes tilskud er afsnøret til børn med særlige behov

Dette tilskud fordeles af Kvalitets- og tilsynsstyrelsen

Fordi pengene ikke slår til, er vi nu i en overgangsordning

Pt får skoler cirka 25% af det søgte, men er selv forpligtet til at give de 75%

Fra blankt papir til musicalen "På tynd is"

Af Karin

Vejen fra ide til færdig musical er ret lang. Jeg har lyst til at dele nogle af arbejdsprocesserne her, set fra min logbog.

På et teammøde i uge 40 prøvede vi at indkredse emnet. Hvad vil vi egentlig med musical, hvad er det, vi vil lære børnene? En ting var vi meget enige om. Vi ville have, at de skulle fordybe sig. I modsætning til andre år, hvor vi har vægtet, at alle så vidt muligt skulle spille skuespil og være musikere. Det var også vigtigt for os, at børnene følte sig udfordret, og at de var optaget af projektet. At de følte ejerskab. Vi ved, at der altid er en gruppe børn, der ikke har lyst til at stå frem på scenen. Det var vigtigt, at der var gode opgaver til scenografigruppen. Vi skulle have en gruppe, der hovedsageligt kun spillede musik, en gruppe der kun spillede skuespil, og en gruppe der stod for scenografi. Herunder tænkte vi også på småfilm, lyde etc. Vi ville gerne lave en ramme om fortællingen og lave en enkel scenografi.

Hvordan fik vi børnenes ideer i spil? Skulle vi som inspiration vise klip fra tidligere musicals? Skulle vi blot vise danse/ musik numre? Vi ville gerne have at ideen var ny, og at scenografien blev enklere. Vi sad en flok og forsøgte at jonglere med vores kompetencer. Et teatermenneske havde vi ikke lige blandt os, men så måtte vi jo bare kaste os ud i det.

Vi valgte ikke at vise dem tidligere års musical. I stedet lavede vi brainstorm med børnene i deres bordholdsgrupper.

Ud fra nogle overskrifter. Hvad gør dig glad? hvad gør dig bange? Hvor skal musicalen foregå?

Derefter sammenkogte vi ordene og lavede temaer.

Jeppe og Maria og en flok børn gik i manuskript-råskitse-gruppe. Den var hele

tiden åben for nye medlemmer.

Der var nogle overordnede præmisser. Den måtte ikke være for uhyggelig. Lille Gul skulle kunne se den uden at blive bange.

Den skulle indeholde temaer, der relaterede til børnene og deres fremtid.

Vi ville gøre scenografien enkel, ligesom udklædning og sminke også skulle være enkel.

Torsdagen inden efterårsferien tegnede der sig et billede af musicalen, dog manglede slutningen. Maria ville lave et oplæg. Et der kunne arbejdes videre med mandag uge 43 og på lejren.

Indover manuskriptet lå der allerede gode ideer til musik.

Hvem skulle have ansvar for hvad? Det ændrede sig hele tiden.

Det store puslespil var at få rollerne besat. Alle skulle være glade og udfordret tilpas.

Lidt frustration hos nogle børn i første omgang, men dagen efter løste det sig til alles tilfredshed.

Uge 43

Tog vi på lejre med et manuskript, der i grove træk fortalte handlingen.

Forfattergruppen arbejdede videre på at uddybe indholdet. Det var vigtigt at lave en fortælling, der hang sammen, og som kunne forstås af publikum. På lejren blev der arbejdet koncentreret af musikgruppen, og de nåede at komponere 3 musiknumre. Den første aften dansede og spillede vi Makulele, som senere blev brugt i kampscenen mellem banderne.

Mandag i uge 44.

Vi lavede en plan over, hvem af os voksne der var i gruppen hvornår. Vi aftalte møder ca. hver dag for at opsummere og planlægge næste dag.

Vi lavede et dag- og ugeskema for børnene. Der ville ske ændringer, og vi informerede dem, alt det vi kunne. Scenografi startede med at finde lyd og billeder. Vi vidste endnu ikke helt, hvordan vi kunne anvende det.

Der var mange ideer til små film, baggrundsbilleder m.m.

Musik og teater gik i gang med at øve.

Torsdag d.31/10

Alle samledes for at øve danseserie til fællesdans. Det tager tid at lære nye trin og huske dem. Fra ide og til slut var der udvikling og ændringer, indtil det nåede sin faste form.

Musicalen skulle have et navn. Børnene blev samlet og skulle sidde i deres bordhold. Hver gruppe skulle finde på to titler til musicalen. Vi skrev forslagene op, og der blev stemt. "*På tynd is*" vandt med en stemme over "*På dybt vand*". Programmet for næste uge er at starte i klasserne et kvarter med klasselærer. Derefter samles vi i Rød fællesrum og øver danseserien, som en gruppe piger i 5. kl. har fundet på, og nu også vores body-percussion.

Tirsdag d.5/11.

En professionel har sat mørkelægningsgardiner op i salen. De kan bruges nu og i fremtiden. Der sættes scene op, og der bæres instrumenter ned i salen. I alle lokaler øves scener.

Vi vil gerne have, at de improviserer, ud fra hvad manuskriptet har givet som ide. Vi optager nogle af scenerne på Ipad, for at de kan se, hvordan scenen

fungerer, hvordan de skal stå, så publikum kan se deres ansigter og hvilke replikker, der er gode.

Nogle børn har det bedst med at improvisere, andre har hurtigt brug for rammen og faste replikker. Det giver dem frihed til at agere. Der er uddelegeret arbejdsopgaver. Der skal digtes smukke tekster. Der skal komponeres musik. Børnene tager virkelig ejerskab.

Det er meget generelt, at de går i gang med opgaverne, og at de hjælper hinanden.

Onsdag d.6./11.

Fællesstart med body-percussion og fællesdans. I dag har vi skitseret stykket i salen for at se, hvad der mangler, hvad der skal øves. Er der steder, hvor handlingen ikke fungerer? Overgange, hvordan kommer det til at se ud på scenen.

Alle børnene var med og så på, og agerede med det, de nu havde nået.

Det krævede oceaner af tålmodighed. 2/3 del inde i gennemgangen, var der optræden af de rivaliserende bander, der skulle ende i et flot

Markulelenummer. Det gav energi til musikerne og danserne. Det blev rigtig flot .

Børnene er rigtig gode til at se, hvad der mangler for at handlingen giver mening. Vi voksne er ved at være godt op at køre, kan vi nå det hele? Vi ønsker jo sammen med børnene, at det skal blive uforglemmeligt, vellykket og fantastisk at fyre den af.

Over middag er der tekstforfatning og øvning af en sørgelig sang. Opstilling af musik i salen og alt det elektriske gear skulle sættes sammen. Heldigvis er der både voksne og børn, der har forstand på det. Billetterne skulle tegnes færdige. En gruppe laver plakater.

Torsdag d.7/11.

Vi mødes kort i klasserne, og så skal der igen øves bodypercussion og dans.

Percussion svinger slet ikke, så vi må prøve det flere gange. Dansen øves også flere gange, og der er en utrolig koncentration, energi og god stemning. En flok fra 9 klasse står og kigger på og danser med.

Bagefter skal der øves musik og danse. De sidste tekster skal skrives færdige. Flere skuespillergrupper øver igen og skriver replikker ned, hvilket ikke går helt uden diskussioner. Det minder lidt om de konflikter, der er i musikalske bander.

Scenografigruppen er ved at finpudse og endeligt beslutte den gode "isen revner" lyd.

Manuskriptet skal igen redigeres. Vi har et kort instruktørmøde, hvor vi prøver at få overblik.

Hvad mangler vi?

Over middag skal der igen øves i de forskellige grupper. Det går op for mig, at jeg mangler hovedaktøren i to scener, der stadig ikke er øvet. Det må nås i morgen. I middagspausen er pigerne i gang med at øve den danseserie, de har lavet til et Hip hop nummer. Anlægget driller, men til sidst bliver det med musik. Alle vegne er der hektisk aktivitet, der males grafitti til rekvisitter. Billetterne er tegnet og ligger klar til tryk. Det skal der også styr på, og pladser til publikum. Stadig er der adskillige ufærdige plakater, men det når vi! Vi har heldigvis teammøde, hvor vi i munden på hinanden forsøger at få

overblik og få lavet planer for de næste dage, så børnene og vi ved, hvad der skal ske. Vi vover en gennemspilning i morgen.

Kostumer må vi færdig aftale med børnene i morgen. Vi skal have købt makeup og have tjek på sminkerum. Efter aftalerne og planerne går vi i salen og bliver praktiske. Discokugle og spot skal hænges op. Der er to engle i stykket. De har fået en god ide om at dale ned fra himlen. Det bliver med trisser og klatreudstyr. Pragtfuldt at der er en forældre som hjælper med dette projekt.

Fredag d. 8/11.

I formiddag skal vi øve det hele igennem og især koncentrere os om overgangene.

Hektisk, langtid, åh, det er især svært at få børnene til at tale højt nok. De gør sig utrolig meget umage, og vi prøver at holde styr på stykket, følgespot, bander, publikum som af og til kravler ned under stole og scener. Over middag skal vi have styr på, om de har styr på deres kostumer og så øver vi især musiknumre og overgange. Det lyder bare så godt, banderne danser Marculele som en drøm, slagsmålet skal helt på plads.

Kærlighedssangen er så smuk, jeg bliver helt rørt. Uden disse modige og fantastiske børn, der kaster sig ud i projektet, kan intet lade sig gøre. Børnene har meget styr på deres kostumer og deres rekvisitter.

Jeg slutter dagen af med at klippe billetterne op i lige store bunker. Billetsalg og bestilling er en større opgave. Alle, der ønsker det, skal jo gerne kunne se stykket, og der er ca. plads til 120 personer pr. aften.

I dag mangler vi stadig at få hængt plakaterne op. Det når jeg vel efter spisning og arbejdsdhold.

Mange af børnene har deres kostume på. Vi mødes i salen. I weekenden er der blevet etableret englehejs, det skal prøves af til middag. I dag kan vi også øve med headset.

I fredags aftalte vi at øve, uden vi voksne blander os.

Forestillingen går i gang. Det er umuligt ikke at kommentere, "tal højere". "Nu er det jer, der skal være klar", men vi prøver. Det går rigtig fint. Der mangler dog stadig nogle finesser og praktiske aftaler.

KL 13 er det tid til endnu engang at øve hele stykket. En liste med de sidste indkøb til sminke og rekvisitter er lavet. Alt skal være klart til generalprøve i morgen med publikum fra Børnenes Friskole og Højvangskolen. Instruktør og lysmand har travlt med at få helt styr på spot, lyd og scenskift.

Tirsdag d.11/11.

Børnene er meget spændte. Der sminkes og sminkes, med mascara og eyeliner, læbestift og sprayfarvede hårtotter. De har alle husket deres ting. Stykket gennemgås, nye småting, replikker, overgange tales igennem. En af skuespillerne har været syg om natten, men kommer alligevel for at gennemføre.

Hvor bliver publikum af til vores generalprøve? Endelig dukker de op fra Børnenes Friskole. Højvangskolen kommer alligevel ikke, så vi går i gang. Det bliver en rigtig fin forestilling. Det er allerførste gang stykket gennemspilles, uden vi voksne blander os. Der bliver øvet lidt bagefter, og så skal alle hjem og hvile sig, så de kan give den fuld gas i aften for forældre, søskende og bedsteforældre.

Om aftenen klapper det hele. Stor succes. Publikum forstår historien, og vi får god feedback. Børnene er stolte og glade. Jeg har David fra scenografigruppen med på turen hjem. Han har lært meget om, hvor lang tid små "stykker" film tager at lave. Det har han aldrig tænkt over før. " Prøv at tænke, vi skulle bare lave små klip. Nu kan jeg godt forstå, at det tog 15 år at lave filmen Avatar".

Onsdag d. 13/11.

I dag er sidste dag. Har vi husket alt??? Jeg finder kameraer, og aftaler med tre af drengene fra scenografigruppen, at de skal filme forestillingen. Nu er det jo for hele skolen, de skal optræde. Det er altid en særlig oplevelse. Flere af børnene er opmærksomme på, at de fortsat skal være på mærkerne, selv om det gik så godt i går. "Det dur ikke at føle sig for sikker, så glemmer vi bare noget". Ja, der dannes hurtigt erfaringer.

I aften er det allersidste gang, vemodigt, men også stærkt at være kommet så langt på så kort tid, Masser af succes og masser af erfaring, også om det, der kan gøres bedre næste gang.

Hvorfor gør vi det her, med alt det kaotiske, hvem er det godt for?

Børnene får udfoldet sider af sig selv, vi ikke ser i den faglige undervisning. De lærer at arbejde med et musical/teaterprojekt, med alt hvad det indebærer. De arbejder sammen på tværs af klasser. De optræder for andre.

På mange måder er børn og voksne ligestillede. Vi overvinder grænser, og vi ved ikke helt hvordan slutresultatet bliver. Det er innovativt, udfordrende, en kreativ proces hvor der er kort fra ide til handling.

Jeg oplever en kraftfuld synergi i teamet og i Rød gruppe som helhed. Vi lærer hinanden at kende på nye måder. Sammen når vi rundt om det hele uden at alt er aftalt og uddelegeret.

Ingen går hjem, før alle er færdige. Det samme gælder børnene, de hjælper hinanden og os og giver ideer og energi.

Jeg synes, det er et Friskoleflagskib, der bærer ind i fremtiden.

At bruge hænderne og hovedet – samtidig

Af Sprogø

Med den nye folkeskolereform, bliver vi introduceret for faget "Håndværk og Design". Det er et spin-off, og en redningsaktion, over faget "Materiel Design" fra seminarieret.

Materiel Design, var et forsøg på at spare penge, ved at lægge håndarbejde og sløjd sammen, og så give det et mere tidstypisk navn. I praksis betød det, at de lærerstuderende der brændte for faget sløjd, fravalgte det nye fag i stor stil, og de håndarbejds lærere der brændte for netop det fag, ligeså. Resultatet var, at man stod med et meget meget lille fag, som ikke en gang var på skemaet, ude i virkeligheden. Sidste år, blev der uddannet ca 16 lærere i faget, fra samtlige seminarier i Danmark.

Nu får faget så en plads i skemaet igen, og så må vi se, om det kan trække lærerstuderende til. Med en timestfordeling der hedder 2 timer om ugen, gennem 4, 5 og 6 klasse, og så ellers udbudt som valgfag, ser det ikke ud til at blive det helt store trækplaster. Synd for et fag, som ellers ville spille perfekt sammen, med Matematik, Fysik/Kemi og give ungerne en mulighed, for at få fingrene i alverdens materialer – og samtidig lægge en tråd til de

andre fag. Altså at bruge Pythagoras til at lave rette vinkler i sløjdløkket, når nu man brugte ham i matematiktimen også, man kunne også snildt bygge sin egen M^3 kasse, så man med både hænderne og øjnene, kunne se sådan en figur i virkeligheden – jeg vil vædde med at man ville udvide sin viden omkring rumlige figurer, rumfang og massefylde. Eller at lave et skematisk hus med både parallel og seriel strøm, når nu man alligevel havde el-lære i fysik/kemi. Mulighederne er uanede (der er helt sikkert også muligheder for de humanistiske fag, det er bare ikke min metier).

Nu er vi på ÅF i en meget gunstig situation. Her fra august, står vi med en hel unik mulighed, for at skabe rammerne for en symbiose, i både de naturvidenskabelige, men også kreativ/musiske fag. Vi har nemlig (forhåbentligt) fået *Naturstationen* op at stå.

Efter en absence af faget på skolen, i ikke mindre end 5 år, skal der tages revanche.

Jeg forestiller mig eksempelvis (alt afhængigt af næste års skemaer) at man kan planlægge forløb, hvor man kan starte i håndarbejdslokket, fremstille holdere/opstillinger/værktøjer, med hjælp fra matematik (hvor stor skal vinklen være hvis... Hvor mange kilo kan den holde? Er det bedre at lave den af jern,

og hvad vejer den så? Skal den være lyserød eller sort – og hvorfor?), så bevæger man sig ind i fysik/kemi lokalet, hvor man bruger den netop fremstillede reagensglasholder, til at lave en forsøgsopstilling, hvor man ser på hvordan magnesium reagerer i forskellige syrere. Eller får sat strøm fra transformatoren, til ens elektriske kredsløb.

Det er en sand malstrøm, af forskellige kompetencer, som kommer i spil. Og det ligger jo helt i tråd med helhedsskolen. Og så er der som bonus, skabt en sammenhængskraft, mellem de forskellige fag, noget som har manglet i stor grad, og som efter min mening, er direkte ødelæggende for vores børns dannelse, at de ikke får mulighed for at opleve.

Der er mange tråde, som strækker sig ind i dette fag. Der er plads til både det feminine og det maskuline, og så giver faget en unik mulighed, for inklusion. Desuden er der rige muligheder for differentiering, og man kan arbejde med samme emne, på flere niveauer.

Jeg glæder mig allerede, til at se det liv og røre, som bliver omdrejningspunktet, for området. Jeg ser stort potentiale, til at udvide vores kreative mangfoldighed, og en rig mulighed for igen, at danne unge mennesker, som har taget stilling til materialer, forbrug og arbejdsprocesser, og derigennem nærmer sig en bredere forståelse af verden, bliver mere bevidste om deres egen placering i kredsløbet og igen har lært at bruge hænderne til andet end surfe rundt i cyberspace. Hånden og Åndens arbejde i smuk symbiose :-]

Cirkus Lillegul

Af Christian Frandsen

Jeg vil skrive lidt om Cirkus Lillegul og hvordan det hænger sammen med læring, skoleliv og traditioner.

Traditionen.

Vi har mange traditioner her på Århus Friskole. De har mange udspring og der er mange gode pædagogiske og læringsmæssige grunde til, at holde dem i hævd. En af de ting de alle har til fælles er, at de er en form for forberedelse til at kunne tage langt ud i verden på 8. klassessturen. Alle vores traditioner har på en eller anden måde en forbindelse til netop denne svære øvelse, som kræver mange forskellige evner og kompetencer af både børn og voksne. En af disse traditioner er forestillinger som musical og cirkus. Blå og rød gruppe har store musicalopsætninger, 8. klasse har rejsen og 9. klasse et rejseshow, som de også tager ud og viser på andre skoler.

I Lillegul har vi "Cirkus Lillegul", som vi optræder med hvert andet år. Sådan at alle i deres Lillegul tid, enten i B.H. eller 1. klasse, prøver kræfter med de skrå brædder.

Her skabes der nogle andre læringsrum hvor børn får mulighed for at udfolde sig gennem leg, samt indtage andre roller end dem de normalt har, eller tager i det mere traditionelle undervisningsrum.

Processen.

Der er noget helt særligt over "Cirkus Lillegul" og den måde forestillingen bliver til på.

Alle har en forestilling eller et minde om cirkus, hvad det er og indeholder. Derfor har vi altid et godt udgangspunkt på idé siden, når vi skal brain-storme

på, hvilke numre der skal være med i forestillingen. Oftes er det meget vilde og store ting og udfoldelser børnene gerne vil optræde med, og vores opgave bliver at bringe det hen til et realistisk niveau hvor det er noget som børnene vil kunne mestre.

Der er altid mange, der gerne vil være klovne, for det må da være det sjoveste! Det er bare også det sværeste så der er mange der falder fra når vi fortæller om hvor meget man skal øve sig. Stærk mand er også altid med, sammen med ønsker om et-hjulet cykel og slås kamp. Dyrenummeret med domptør laver stor set sig selv, uden vi behøver at blande os, det er noget børn forstår sig på.

Der er altså nogle numre, der giver sig selv, og så er der numre der vokser frem af, at vi laver rammer, hvor børnene kan lege, øve og prøve sig frem til noget, de kan optræde med. Det gælder om som voksen at holde øje med, hvad de forskellige laver, når vi har delt den store gøglertaske ud. Der er her der bliver taget fat i alt og prøvet af i alle mulige og umulige retninger. Dette er en meget vigtig del af den process, hvor vi finder numrer, vi kan vise. Cirkus er leg, og det skal se legende ud for at det er værd at kikke på. Hvis det er professionelt cirkus skal det også se legende ud, teknik og timing skal være fantastisk og opøvet over lang tid. En tid vi ikke har eller skal bruge. Derfor holder vi os til legen.

Det er en øvelse i at lægge mærke til, hvilken leg og hvor i legen man skal gribe ind og sige: "Det ser fedt ud, det kan vi godt bruge". Oftest siger børnene "Hvad for noget?" "Der hvor du kastede en bold gennem en hulahopring". "Kan du finde på flere måder du kan kaste bolden gennem ringen på?" Det kan de som regel godt, næste gang man kommer forbi er der kommet nye ideer til, og numret er ved at tage form gennem leg.

Den frie og eksperimentrende leg er afløst af undersøgende leg, som et hvert godt cirkusnummer er lavet af.

Forestillingen.

Når vi har standset nok lege og fastholdt dem til en håndfuld numre, har vi en cirkusforestilling. Det gode er, at det er børnenes numre, børnenes cirkusforestilling, som vi viser. Det er nærmest som en tidslomme af lege, vi tager frem og viser flere gange. Dette er også meget betryggende for børnene. Det er ikke rart at stille sig frem og vise noget, man ikke synes man kan. Men vi kan alle lege, og det er deres egne lege de viser, og derfor er der næsten heller ikke nogen med scenskræk.

Vi voksne skaber rammen med sange, scenetæppe, musik, har styr på rekvisitter og rækkefølge. Børnene prøver deres sceneben og øver sig i at stå frem.

Vi havde besøg af nogle børnehaver til vores generalprøve i år, og de havde stort set aldrig set bedre cirkus end "Cirkus Lillegul". Det er nok den bedste indikator på at projektet er lykket. Børn der griner af børn, der har det sjovt med ting de selv synes er sjove... Vi kan ikke komme mere i en legende børnehøjde og alligevel have masser af læring med også.

Ud over nogle lokale børnehaver, har vi verdens bedste publikum, at vise hvad vi kan og har lært. Nemlig Forældre og familie samt resten af skolen. Vi kunne ikke ønske os nogen bedre opbakning eller en mere trygt platform at øve os i at komme frem og være tilstede. Og så er det vi er tilbage ved begyndelsen, positiv erfaring med at gå frem, blive set og taget godt imod er noget alle kan bruge på en 8. klassestur, ligemeget hvor i verden man tager hen. Det gælder forøvrigt også alle steder ud i livet, når man er færdig med at gå på Århus Friskole.

Improteater i skolen – en udtryksform

Af Marianne

Jeg har valgt at skrive om improvisationsteater i dette års pædagogiske rapport, fordi jeg finder improteater særdeles interessant, som en udtryksform for børnene, både fagligt og socialt. Jeg har selv et stort hjerte for at lave improteater, og deltog i et kursus sidste år, ved den nu 80 årige underviser og fader for improteater Keith Johnstone. Keith Johnstone er kendt for sine teknikker og helt egen pædagogik, som har været banebrydende indenfor teaterverdenen og ikke mindst for undervisere, pædagoger og lærere verden over. Jeg vil kort beskrive nogle af de væsentlige pointer ved improteater, som jeg bruger i undervisningen på Århus friskole.

"Improteater er en spontan og kreativ scenekunst, hvor spillerne improviserer historier, situationer og sange frem efter publikums forslag. Det giver en levende forestilling, der netop er unik, ved at dyrke et tæt forhold mellem spillere og publikum gennem lydhørhed overfor den impulsive kreativitet og den spontane ide. Improteater er teater uden manuskript. Spillerne bruger publikums bud, hinanden og deres gode fantasi. Intet er planlagt - kun- tid, sted og deltagere."

Der hvor improteater adskiller sig fra det almindelige teaterarbejde er, at intet er planlagt og at ingen ved hvad der skal ske – det er impulserne, spontaniteten og samspillet som er bærende. Det fascinerende ved impro er, at det tvinger os mennesker til at være til i nuet. Når man spiller improteater her og nu, skal improvisøren aflæse sine medspillere - og sige ja til det der kommer, samt gå med sine egne intuitive fornemmelser.

Nogle af de vigtigste principper, som man understreger mange gange for børnene, når man arbejder med improvisation det er: "slap af...", "vær dig selv...", "Sig Ja"... "lav fejl" - ellers keder publikum sig! "Gør ikke det bedste du kan – vær gennemsnitlig i din præstation" – det gør situationen naturlig i stedet for påtaget. Dvs. at improvisøren skal give slip på at forsøge at være sjov eller original, og i stedet fokusere på at kommunikere og transformere sig selv fra en person til en anden. – og det i sig selv kan give nogle fantastiske, sjove og rørende scener. Når alle i rummet ved, at man skal give helt slip på egne ideer og forventninger, gør det, at improvisørerne bliver modige, impulsive og levende i improvisationen, og tør at gå med det der ligesom kommer til dem, fra dem selv eller fra medspillerne.

Det sker ofte, at børn som normalt vis ikke har lyst til at stå frem og fortælle, eller læse højt for klassen, i f.eks. en dansk time, finder et helt andet mod frem i sig selv, i en improteater øvelse. Der er pludselig ingen høje forventninger til dem, fra dem selv, eller fra de andre. - Det er en god øvelse for dem, i at være på` og bruge sproget, og i at slappe af med at være på`. Samtidig driver Improvisation børnene til at bruge sproget både levende og fabulerende for at få deres publikum med sig.

Teaterformen er meget simpel, så der er ikke brug for et hav af rekvisitter og scenografiske opsætninger. Mange scener bliver tit spillet i en sofa, eller siddende på et par stole. Det bliver improvisørernes kommunikation, som bærer hele scenen. Tidsperspektivet i en improscene kan variere fra alt imellem 2 og 10 min. I den impro genre der hedder "Longform" kan scenerne vare helt op til

en halv time eller mere. Typisk spiller børnene i nogle minutter af gangen, og jeg stopper dem og siger, Tak! - inden scenen er nedafgående i energien - eller giver "hints" som hjælperedskab. F.eks. "der sker et uheld" eller "så kom moderen pludselig hjem" - og en spiller mere sendes ind på scenen.

Jeg bruger improteater som implicit relations arbejde. Vi laver pt. improteater, hver fredag i klassens time, i 4. klasse. Børnene synes det er sjovt, og mange af dem vil gerne på scenen. Samtidig synes de også at det er sjovt at være det aktive publikum, når deres klassekammerater er på scenen. Der er god stemning i klassen, og der opstår en fællesskab skabene og kreativ proces, hvor børnene er både aktive afsendere og modtagere. For at få en god improscene i gang, kræver det af børnene, at de lytter til sig selv og til hinanden og ser hinanden. De skal invitere medspillerne ind i scenen, og tage "ja-hatten" på, i forhold til hvad der kommer fra deres medspillere. Når man siger ja eller accepterer det der kommer fra de andre, så spiller man med, i stedet for at blokere situationen - ligesom i det virkelige liv. Dermed ikke sagt, at man ikke også kan sige nej i en scene, - det kræver bare, at de andre medspillere accepterer et nej, så scenen kan tage en ny drejning.

Jeg vil herunder give et par eksempler på nogle improøvelser:

1. "Jeg skal bruge én på scenen". En masse frivillige improvisører melder sig. Jeg vælger et barn, som stiller sig op på den lille scene, uvidende om hvad der skal ske. I denne situation er det instruktøren/læren som giver instruktionerne, om sted og karakter, men det kunne lige så godt have været publikum. Eleven får at vide: "Du er en professor, som skal fortælle om denne ting - hvad kan den bruges til? ...hvor kommer den fra? ... og hvad skal vi vide om den osv. Instruktøren rækker improvisøren en vilkårlig ting. F.eks. en forlængerledning og siger: "... det er ikke en forlængerledning! - det er noget helt andet". Instruktøren præsenterer nu den meget kendte Professor, som i dag er kommet for at fortælle om sin store interesse og ekspertise inden for dette område. - og improvisøren går i gang.

Denne øvelse er en fantastisk øvelse for en elev, til at bruge sin vilde fantasi, den mundtlige fortælling og til at følge sine egne impulser. Der kommer som regel nogle informative, skæve og tossede Piet van Deurs agtige "Hvad er det" foredrag ud af scenen. Improvisøren kommunikerer sit budskab ud til sit publikum, med stor viden og overbevisning. Publikum kan være med til at stille undersøgende spørgsmål til Professoren undervejs, som kan være en hjælp for improvisøren, men det er ikke altid nødvendigt med spørgsmål fra publikum, hvis improvisøren er i flow.

2. "Vi skal bruge to frivillige på scenen" - dem der har lyst melder sig. To børn bliver valgt og kommer op på scenen, uvidende om hvad der skal ske i denne scene. Jeg spørger publikum.. "Hvor opholder de sig henne?". En i publikum svarer f.eks. "Hos lægen" - "fint siger jeg... to personer hos lægen - vær så god at gå i gang" - og en scene begynder at udspille sig. Sådan en scene vil typisk starte med et spørgsmål fra den ene af personerne, efter nogen tids venten... - og scenen er i gang:

A: argh!!
B: Hvad er der dog med dig?
A: ... Det er mit ben, doktor.
B: Det ser jo skrækkeligt ud!
A: Ja
B: Jeg bliver vist nødt til at amputere det.
A: Jamen, det er det samme ben som de amputerede sidste gang, doktor.
B: Hmm... (tænker sig om) vil det sige, at de har ondt i deres træben?
A: Ja, doktor.
B: Ved de hvad det betyder?
A: åh.. nej. - ikke termitter, doktor!
B: Jo. Vi må vist fjerne det før det spreder sig til resten af deres krop (A`s stol vælter)
B: Du godeste! Det har spredt sig til møblerne!
(og så videre.)

"Impro hjælper dig med at kreere troen på dig selv og andre omkring dig"

Gode ideer til næste gang – evaluering af RØD-musical 2013

Af Jeppe

Dette indlæg er en samling af 2 evalueringer af processen omkring arbejdet med RØD musical. Den første er en evaluering af forløbet foretaget med børnene. Længere nede i teksten kommer min evaluering af forløbet og en masse ideer til, hvad vi kan gøre anderledes næste gang, vi skal lave musical.

Vi tror på positiv energi, og at dem der brænder for noget løfter processen og rykker ved tingene.

Vi tror på glæden ved at digte selv og få indflydelse på projektet rykker tingene.

Vi tror på at, når tiden begynder at presse os, så hjælper det med pisk og bønner.

Vi tror på, at ved at gøre noget, rykker tingene – kom nu, tag teten, tag udfordringen, ikke så meget snak. Tag ansvaret.

Vi tror på at ejerskab rykker ting – derfor er der svævende engle med i musicalen.

Vi tror på at overskride grænser rykker tingene – derfor er der en lesbisk kærlighedssang med.

Børnenes refleksioner

Evaluering på stort fællesmøde m. alle klasser, Ole, Hans Martin, Karin, Maria og Jeppe.

Førstehåndsindtryk:

Mere tid til skuespilsøvelse, længere tid end 3 uger.

For kort musical, gerne mere end 45 minutter.

Musikken bedre fordelt over hele forestillingen.

For meget musik - for lidt skuespil.

Hvordan var det at tage en lejr og 3 uger ud til musical

Godt, men vi spildte noget af tiden, for mange pauser i processen.

Musikerne behøvede måske ikke at lære fællesdansen.

Godt med Rød gruppes lærere, men der måtte gerne være flere lærere indblandet.

Lejren var ikke særlig meget en musical-lejr, historien var ikke nok færdig til at øve skuespil.

Fordel rollerne hurtigere en anden gang, for lidt tid til skuespilsøvning.
Manuskript-gruppen tog lang tid, denne gruppe kan måske starte tidligere en anden gang.

Superfedt at kunne vælge hvilken gruppe man vil tilhøre - i stedet for at alle skulle være både musikere og dansere og skuespillere.

Fælles projekt for rød, medvirker til at ryste gruppen sammen.

Skuespillere skulle måske også være musikere i et enkelt nummer.

Nogle meldte sig på skuespil, men fik slet ikke nogen replik.

Under forestillingen

Få tekniker holdet mere med.

Scenografi kunne også forbedres: Video-film, baggrunde, rekvisitter, malerier.

Mere tid til at teknik kunne blive bedre, efter tirsdag i øve-ugen kunne teknikerholdet ikke rigtig få tid til at indrette salen, fordi salen var musik-øve-stedet. Flere kulisser, gerne arbejdsweekend med forældre til fremstilling af rekvisitter.

En gang imellem problemer med scenskift.

Teknikere skal skiftes til at styre knapperne.

Hvad har musical forløbet gjort for rød gruppe?

Mega fedt, lært hinanden at kende på tværs af klasser.

Rigtig friskoleagtigt at spille musik teater og have store projekter.

Sjovt at lave andet end den almindelige undervisning.... sjovt at lave musical,

Fedt at eksperimentere med sceneopsætning – Projektor og computerlyde.

Hårdt men sjovt, 3 uger al for kort tid.

Teknikergruppe

3 intense uger var næsten for lidt at finde på og færdiggøre lydfiler og billeder, teknikgruppen lå vandret hele tiden.

Fedt at de arbejder med scenografi som de manipulerer lyde og billeder på, og derved får kendskab til hvad men kan med en computer.

Fedt at vi havde projektoren med som skaber af kulisser – både lyd og billeder.

Godt at teknikerne sørgede for en masse praktiske ting såsom, opstilling af scene, siddepladser, stillads og lys.

Under selve opførelsen af forestillingen

Teknikergruppen skal tage sig af lys, følgespot, projektor, computer m. film og lydfiler, opstilling/fjernelse af de effekter der er brug for på scenen (borde, stole, makulele-stave – you name it.).

Herudover skal teknikerne sørge for en solid og god dokumentation af forestillingerne – dvs. filme hver aften, optage lyden fra mikrofonerne under opførelserne – dvs. musikken.

Optage film "bag scenen" og i perioden op til opførelse af forestillingen, hvor de andre børn øver sig, så de kan klippe den fede film om vores projekt sammen bagefter.

Der kunne måske også være en lille journalistgruppe, der dagligt rapporterer og tager billeder som hænges op, så man kan følge med i, hvor langt vi er i processen.

Teatergruppen skal have længere tid til at øve deres roller og der skal ligge et stort set færdigt replikskifte inden selve den intense øvning op til selve

forestillingerne.

3 intense uger var for lidt at finde på og øve i for skuespillerne, når der også skulle bruges folk til at øve musik, dans og sang på samme tid.

Måske er det en god ide, som Karin foreslår, at der når der er musical-år, ugentligt er indlagt timer med teaterlege/teatersport, som gør alle mere fortrolige med at spille roller. Det vil alle i Rød have udbytte af.

Det er måske også en god ide med prøver i hvem der kan tale højt og klart – en audition, så der virkelig bliver fyret power af, når der skal spilles teater.

Musikerne var superfede i år og det virkede meget dynamisk og flydende, selvom der pga tidspresset til tider blev svinget med pisken, for at få dem til at nå det hele.

Med mere tid havde stemningen været mere afslappet.

Det var perfekt med de små selvdigtede sange, og at alt var skrevet og digtet af børn med hjælp af jer musiklærere. Det gav stort ejerskab til numrene.

De musiknumre der var med, var alle meget varierede og det var fjong :-)

Vi voksne, samarbejde og overblik

Generelt er vi supergode til at finde energi frem fra de mærkeligste gemmer, og vi vil alle gerne yde det bedste til projektet. Intentionerne er gode, men vi kunne efter min mening gøre det lettere for os selv.

Det blev hårdt for os voksne fordi vi ikke havde fordelt roller i god tid – hvem står for hvad.

Når jeg en anden gang skal være den som instruerer børn, vil jeg gerne være bedre forberedt på hvilket projekt en musical er. Jeg vil gerne kunne hjælpe dem bedre med en masse øvelser, der handler om at turde stå frem og tro på sig selv og fyre sin rolle af.

Det blev for presset i år, og det kunne have været sjovere for ungerne, hvis de havde været mere sikre på deres roller og at de var gode nok.

Mange af disse pres-ting kunne have været afværget ved en klarere kommunikation mellem os voksne om, hvem der stod for hvad.

Og selvfølgelig er det all in fra 8.45-14.00 hver dag i de intense uger UDEN møder og pædagogiske dage (vi havde ikke ryddet skemaet til musicalforberedelse fra start af, vi burde have mødt fra 8.45-14.00 alle lærere, og kun øvet musical i de 3 intense uger).

Hvad gør vi nu? - Lille du...

Af Anders - SFO

Folkeskole reform!

Understøttende Undervisning!

Lektiehjælp!

Inklusion!

Spareøvelse!

Medierne og politikerne svømmer over med fine nye ord om indholdet af skoledagen for de danske børn. Og selv om vi er en friskole, der ikke direkte er underlagt folkeskolereformen, så vil der være en afsmittende effekt i og med vi skal "stå mål med" folkeskolen. Rundt omkring på skolen er der allerede flere tiltag i gang f.eks. lektiehjælp i Rød og Store Gul og forsøg med engelsk i 1.klasse. Og det er godt og fint og kan give et fagligt løft (-endnu et af de fine politiker ord!) men det er ikke det dette indlæg skal handle om... Mit hjerteblod ligger i SFO'en og ikke mindst i samarbejdet mellem skolen og SFO'en. Så derfor vil jeg skrive om en anden ting der rører på sig på ÅF i tiden. Der er et spændende udviklingsarbejde om samarbejdet mellem skole og SFO i gang. Der eksisterer allerede et fornuftigt samarbejde, men for at kunne leve op til de nye forventninger som folkeskolereformen stiller op er der brug for noget nytænkning.

Et sådan udviklingsarbejde som vi er i gang med er en lang process. Der er blevet tænkt tanker og holdt møder, vi har været på inspirationsbesøg på andre skoler for at lure dem nogle tricks af, nogen har deltaget på konferencer – alt sammen for at kvalificere de beslutninger der venter på at blive truffet. Når man er midt i en sådan process kan man let blive grebet af en lettere panisk "hvad nu hvis..." tanke. Man kan ønske at alt bare bliver ved med at være det samme – det fungerer jo egentligt fint nok som det er nu... Det hele bliver måske vendt på hovedet og bliver uoverskueligt. Og hvad så med mig? Eller også er det netop den mulighed man skal gribe for at kunne øve indflydelse og sætte sit eget store fede mærke på hvordan man ønsker det skal

blive fremover. Det er jo derfor vi har været på inspirationsbesøg, på konferencer og holdt møder. Det er for ikke at få trukket en færdigstrikket pakkelse ned over hovedet – men for at kunne give kvalificeret indspark til en fælles model, som kan holde. En model der bliver så "ÅF-style" som muligt – som passer til os og de forhold der gør sig gældende her. En model som gør noget godt endnu bedre. Men det vigtigste i alt dette er ikke personlige præferencer – det er børnenes trivsel og velbefindende. Det er børnene der gerne skulle få den store gevinst af den (forhåbentlige) større sammenhængskraft som et udbygget og forbedret samarbejde mellem skole og SFO vil give.

Børnenes trivsel

Af Anette, klasselærer i 3. klasse

I vores formål har vi formuleret at:
Børnenes trivsel og et stærkt skolefællesskab er vores mål.

Hvad gør vi nu?

Vi udvikler hele tiden vores arbejde med børnenes trivsel i klasserne: Vi har klassemøder, pigemøder og drengemøder, samtaler med børnene i grupper og enkeltvis. Vi arbejder med mediation ved konflikter, så børnene kan mødes og finde sammen igen. Vi bruger forskellige strategier i forhold til klasseledelse og undervisning, som understøtter inklusion, individuelle hensyn og samarbejde. Vi bruger også forumteater for at give børnene indsigt i problemløsning og egen rolle i konflikter, og så har vi et tæt forældresamarbejde.

Vil I lære nogle praktiske øvelser til inklusion?

Det er godt med inspiration og nye idéer. Derfor er vi 6 lærere, der har sagt "ja tak" til et tilbud fra seminarilærer Birgit Mogensen om at deltage i et kursus om klasseledelse, trivsel og inklusion med fokus på praktiske øvelser ind i det sociale felt. Birgit undersøger, om man med nye tiltag kan skabe et bedre inkluderende læringsmiljø i klassen. Hun udvikler øvelser, som fokuserer på empati, relationer, kommunikation og samarbejde. På kurset er vi blevet introduceret til en del af øvelserne, og hendes ønske er, at vi vælger 3 hver,

som inspirerer os, og som vi vil arbejde med i vores klasser. I slutningen af skoleåret kommer hun på skolen igen og observerer og interviewer, hvorefter vi evaluerer forløbet sammen.

Hvad fortæller Birgit?

Birgit taler om vigtigheden af åbne relationer og om ikke at sætte etiketter på hinanden, det gælder både børn og voksne. Hun fortæller også om den gode historie, at vi skal huske, at den gode fortælling om en klasse er med til at skabe den gode klasse, ligesom høje forventninger til det faglige niveau er med til at skabe højt fagligt niveau. Hun fortæller også lidt om hjernen, at vi skal løfte børnene op i frontallapperne, hvor organisering og empatien sidder og væk fra reptilhjernen, der repræsenterer den automatiske reaktion. Det kræver alt for meget energi at være i reptilhjernen, og det optrapper konflikterne. Hun mener, at arbejdet med åbne relationer, den gode historie og empati kan skabe rum til forandring og udvikling i klassen.

Hvordan arbejde med øvelserne i klassen?

Jeg er gået i gang. Jeg tilpasser øvelserne til klassen. Det skal give mening, og det skal helst opleves naturligt. Jeg er begyndt med små nærværs- og opmærksomhedsøvelser. Det er øvelser i empati, i at blive hørt og i at lytte, øvelser der virker bedst, når der er ro på og tid til både at tænke og mærke. Jeg oplever, at det er en sund og god kontrast til det høje gear på skolen. Ikke alt behøver at foregå i et flyvende tempo, det fungerer godt at give børnene rum og tid til at mærke sig selv.

Vi laver øvelserne i de første 10 minutter i 3 morgentimer om ugen. Vi tager det afslappet, der er ikke noget "skal", jo flere gange børnene prøver øvelserne, jo tryggere bliver de og kan på den måde inspirere hinanden. Jeg håber, det kan bidrage til et bedre fællesskab og jeg tror, at strategierne samtidig understøtter børnenes udvikling mod større selvindsigt og selvstændighed, så de bliver i stand til at klare de udfordringer, de møder på deres vej. Det er en udviklingsproces, som børnene skal støttes og udfordres i hver dag. Vi kan ikke lave en konfliktfri skole, men vi kan lave en skole, hvor vi sammen mindsker konflikterne og lærer børnene at løse dem.

Er der flere nye tiltag?

Lars fra SFO og jeg er ved at udvikle et projekt til 3. klasse, hvor vi vil undervise sammen. Projektet har 3 fokusområder: det individuelle, gruppen og klassen. Omdrejningspunktet er forskellige temaer ud fra titlen "Her er jeg". Vi vil arbejde med drama, tegning, maleri, foto, oplæg, interviews, og hvad vi ellers finder på. Børnene skal være medskabere i processen, vi lægger rammen og er åbne for det, der sker. Vi regner med at søsætte projektet i maj måned.

Hvad skal det føre til?

Både kurset og projektet handler om børnenes trivsel, om relationsarbejde, om at skabe ro til refleksion og om som voksen at være nærværende i børnenes skoleliv. Vi bygger videre på det, vi allerede gør, og jeg håber vores eksperimenter vil tilføje nye brugbare arbejdsmetoder, der kan styrke børnenes trivsel i fællesskabet.

Børneyoga som fysisk aktivitet i SFO'en

Af Annett

Flere skoler i hele landet er begyndt med at lave yoga med børnene og Århus Friskole er en af dem. De seneste to år er interessen nærmest eksploderet og Anna Maj Nielsen, forsker ved Danmarks Pædagogiske Universitet¹ fortæller, at ro og nærvær skaber et pusterum i en travl hverdag og denne pause er meget vigtigt for børnenes trivsel. Når børnene laver yoga, giver det mærkbare resultater for alle: børnene bliver bedre til at hjælpe hinanden, det hjælper på deres selvtillid og selvværd. Børnene er stolte over, hvad de har lært.

Børneyoga er yoga og afspænding tilpasset børn og fokuserer på lege, dyreløbe, koncentrationsøvelser, historiefortælling m.m. Udøvelsen af børneyoga er ofte kreativ og adskiller sig en del fra voksenyoga, bl.a. ved at den foregår i en cirkel og med mere tovejskommunikation.²

Regelmæssig udøvelse af yoga øger barnets kropsbevidsthed, da de fleste stillinger udføres for begge sider af kroppen for at skabe balance mellem højre og venstre hjernehalvdel. Evnen til at skelne mellem højre og venstre udvikles i syvårsalderen, omtrent på samme tid som hånddominansen etableres (dvs. om barnet er højre- eller venstrehåndet).³

En anden meget vigtig del af børneyoga er, at lære trække vejret ordentligt. Åndedrættet er direkte forbundet med vores sind, følelser. Når vi er nervøse eller ikke har det godt, bliver vejtræningen overfladisk og anstrengt. At træne dybe vejtrækninger skaber mere ro i sindet og frigør indestængte følelser og kreativ energi. Åndedrætsøvelserne i børneyoga kan medføre bedre søvn mønstre. Hvis man f. eks. lader børn lave afslappende mavevejtrækningsøvelser før sengetid, kan der blive løst op for eventuelle spændinger.

Desuden kan koncentrations- og visualiseringsøvelser hjælpe børn med at lære at sidde stille, samle deres tanker og udelukke udefrakommende forstyrrelser, så de kan nyde at være i nuet. Når børn får bedre koncentrationsevne, bliver det nemmere for dem at være opmærksomme i skolen og det kan forbedre deres indlæringssevner.⁴

Børneyoga kan også være med til at udvikle børns ordforråd, idet de hører navne på dyr, kropsdele, former og ting i forbindelse med de forskellige øvelser. Sang og *chanting* (buddhistisk sang) kan være berigende med til at styrke evnen til at kommunikere.

At lave simple yogaøvelser fra en tidlig alder kan være med til at udvikle barnets selvtillid og selvværd. Hvis barnet ser positiv på sig selv, vil det udstråle selvtillid og glæde. I børneyoga anvendes ros, positive bekræftelser og visualiseringsteknikker, som kan forøge et barns selvværd. Efterhånden som børn bliver bedre til yogaøvelserne, vil de opdage, at de også bliver bedre til alle mulige andre ting, hvilket vil øge deres selvtillid og give dem et positivt selvbillede.

1 Hviid, Sofie: "Yoga skaber ro". Børn og Unge. Juni, 2013

2 Siegumfeldt, Sisse: Yoga.

3 Pegrum, Juliet: Sjøv med yoga for børn.

4 Pegrum, Juliet: Sjøv med yoga for børn.

Børneyoga handler i modsætning til mange andre konkurrenceprægede fysiske aktiviteter om den indre oplevelse, dvs. at børneyoga er en form for sport, hvor børn kan være med til de fysiske og mentale øvelser uden at bekymre sig om succes eller fiasko. Konkurrenceaspektet kan gøre nogle børn både stressede og kede af det. Når man laver yoga med børn, er det vigtigt, at man som underviser ikke bruger negative udtryk som "det er forkert" eller forlange det perfekte. Her er tålmodighed og glæden ved at gøre forskellige øvelser sammen omdrejningspunktet.⁵

Forskellige yogapositioner fra dyreverden- og naturen som f. eks. slangen, løven hunden og pyramiden har mange positive bivirkninger for barnets krop⁶. Slangepositionen (se fig.1) styrker rygraden, strækker bryst, lunger, skuldre og mavemuskler. Løvepositionen (se fig.2.) frigiver spændinger i ansigt og hals og afhjælper vejrtrækningsproblemer. Hundepositionen (se fig.3) træner hofterotation og balance, styrker baller, mave- og rygmuskler og strækker muskler omkring ben og hofte.

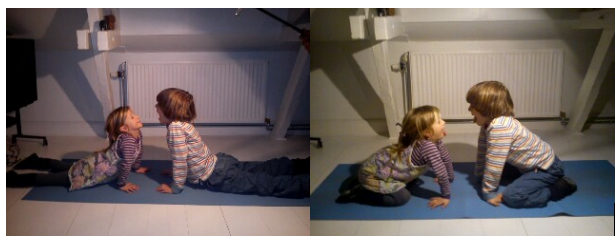

fig.1

fig.2

fig.3

Her i ÅF's SFO startede vi med børneyoga i vinters. Især i de mørke måneder har vi mere brug for, at der bliver tændt for vores indre lys. Der blev udført børneyoga en gang om ugen efter skoletid, hvor børnene virkede mest trætte og havde brug for en pause. Der blev lagt tæpper ud i klasseværelser og tændt for dejligt musik. Her kunne yoga hjælpe med at skaffe en god og blød overgang fra skoleliv til SFO- liv, hvor der også var plads til at fortælle og bearbejde skolehverdagens mange oplevelser i fællesskabet og samtidig samle ny energi til en god eftermiddag i SFO- en.

Nu hvor foråret er startet, tager vi vores tæpper med og hilser på solen udenfor.

Børneyoga som fysisk aktivitet kan skabe gode betingelser for at vores børn her på skolens trives, klarer sig godt både fagligt og socialt og dermed oplever et godt liv.

Namaste, de bedste hilsener fra Annett.

Hviid, Sofie: "Yoga skaber ro". Børn og Unge. Juni, 2013

⁵ Pegrum, Juliet: Sjøv med yoga for børn.

⁶ Hviid, Sofie: "Yoga skaber ro". Børn og Unge. Juni, 2013

Jeg vil så gerne se dig

– om en anerkendende pædagogik i praksis

Af Sofie

Hvem vil ikke gerne føle sig mødt? Alle de børn jeg kender, har et ønske om at blive set og mødt som dem de er. Og som lærer er det derfor min intention at se børnene, så jeg kan være med til at skabe selvværd, selvtillid og trivsel hos dem. Min oplevelse er, at Århus Friskole er en skole, der netop har en stærk tradition for at møde barnet.

Som barn hadede jeg selv, når læreren talte os i flok. En, to, tre... og nå, så blev jeg nummer sytten i mængden igen. Og det med en stiv pegefinger rettet mod ansigtet.

Og jo, jo. Som lærer bliver man da nød til at tælle børn engang imellem. Men bag den stive pegefinger skal der være et par øjne, der ser, og møder barnet, når barnet har brug for det.

Men hvad vil det så sige at blive set og mødt, som den man er?

I en travl hverdag kan barnets behov hurtigt blive forvekslet med barnets lyst. Et barn kan have mange lyster, men lysterne er ikke altid ensbetydende med det, barnet har behov for. At se barnet betyder at se bag om de impulsive lyster, og se hvad der i virkeligheden, er barnets behov.

I det pædagogisk anerkendende syn, har børn behov for at føle sig værdifulde og føle sig som ligeværdige interaktionspartnere. De ønsker at blive set som dem de *er*. Ikke kun blive set ud fra den adfærd de *har*, eller det de *gør*.

Derfor er jeg, som lærer, optaget af at nå om bag barnets adfærd, se bagom eventuelle facader og roller, og møde barnet med alle de dele og sider, som barnet har.

Alle mennesker rummer et hav af forskellige dele. Nogen er mere hensigtsmæssige end andre. Og i skolen er det lærerene og pædagogernes opgave at anerkende og fremhæve de sider, vi ser som mest hensigtsmæssige for barnet. Dog er det ikke ensbetydende med, at vi ikke skal møde de dele af barnet, som vi finder uhensigtsmæssige. For så ville barnet ikke føle sig set og mødt, som det hele menneske barnet er.

I mine øjne er det vigtigt, at læreren er nysgerrig efter, hvad der ligger til grund for de uhensigtsmæssige dele. Og jeg mener det er vigtigt, at barnet også selv lærer at forstå sig selv, med alt hvad det indebærer.

Min overbevisning er, at alle følelser har en positiv intention. Fx kan følelsen af vrede være et udtryk for, at her gik min grænse, og derfor passer jeg på mig selv. Læreren skal derfor ikke skære igennem, og fortælle barnet, at det ikke må være vredt. For følelsen er ok. Det er godt at kunne mærke sine grænser og kunne passe på sig selv. I mit syn er det lærerens opgave, at hjælpe barnet, så barnet kommer til at forstå sine følelser og lærer at reagere hensigtsmæssigt på dem.

På samme måde er det vigtigt at læreren er med til at vise vejen for, hvordan barnet kan tage ejerskab og ansvar for sine handlinger.

Hvis barnet driller er barnet ikke en drillepind. Barnet *har* derimod en side i sig, der kommer til at drille. Her tænker jeg, at læreren skal hjælpe barnet, så barnet bliver i stand til at tage ejerskabet og ændre den side. En mulighed kunne være, at barnet lærte at lægge sin drillepind i lommen. På den måde ville barnet konkret se, at det var hende eller ham der bestemte over

drillepinden.

Læreren ville ikke stemple hele barnet som "forkert", men hjælpe barnet med at nuancere sit selvbillede, og give barnet de redskaber, der skulle til for at ændre adfærden.

I mange af livets kontekster bliver vores selvbillede og selv vurdering skabt i samspil med andre mennesker. I en klasse er det derfor også vigtigt at børnene tør vise sig selv, og lærer at møde og se hinanden. Og det er afgørende, at de oplever og spejler sig selv positivt i hinandens øjne. I 2. Klasse skal børnene til at arbejde målrettet med egne og andres positive indre egenskaber.

De kommer til at lave forskellige øvelser, hvor de skal se og fremhæve hinandens kvaliteter.

Her skal de bl.a. lave kortøvelser, hvor de fremhæver deres egne og hinandens gode sider, og efterfølgende hænger deres positive ord og egenskaber op ved deres egne og hinandens billeder på væggen.

Mit ønske og mål med forløbet er, at det, sammen med det øvrige klassearbejde, påvirker og hjælper børnene med at få et bredt og alsidigt billede af sig selv og hinanden.

Og med dette lille indlæg må sammenfatningen være, at det er mit ønske at komme så tæt på børnene i skolen, at jeg kan se dem i øjnene og sige "Jeg ser dig".

Bestyrelsens beretning

- fra april 2013 til april 2014

Formandens beretning

Opgaven for bestyrelsen er, som altid, at være overordnet leder af skolen herunder fastlægge strategi for skolens udvikling i samarbejde med ansatte og forældrekreds.

Bestyrelsesåret startede med at vi måtte udskyde Generalforsamlingen på grund af lærerlockouten. Det var et temmelig kaotisk forår uden en skoleleder, med en lockout og et bestyrelsesformandsskifte.

Nu er det forår igen og mange ting er faldet på plads, ikke mindst kan man omsider ane afslutningen på mange års bestyrelsesarbejde med Naturstationen – Tillykke til os alle sammen.

Ny skoleleder

Det første den ny bestyrelse skulle i gang med efter konstitueringen af den nye bestyrelse i april, var ansættelse af ny skoleleder. Efter Martins opsigelse i januar havde vi et forår hvor Eva blev konstitueret leder indtil sommerferien.

Eva blev op til sommerferien sygemeldt og Asger var i en kort periode frem til august 2013 konstitueret skoleleder. Der var et stærkt ansøgerfelt til skolelederstillingen og valget faldt på Marie Ludvigsen. Det er dejligt at igen at have en skoleleder og Marie gør det fantastisk godt. Marie har med sin egen skolegang på Århus Friskole, samt en lang periode som bestyrelsesformand, en god fornemmelse for skolens kultur og værdier. Som bestyrelse oplever vi at Marie, fra sin start på skolen, har mødt den med to foki – et undersøgende, der handler om at finde ud af, hvordan livet på skolen er i dag - hvad der foregår i de enkelte klasser? I SFO'en? Hvilke udfordringer og ønsker de enkelte medarbejdere har? osv., og et visionært fokus, der handler om at udvikle ledelsesstrukturen og samarbejdsformen på skolen – I den forbindelse er hun inspireret af "Frisættende Ledelse" som den praksis medarbejdere og Marie kommer til at arbejde mere med.

Mere om det senere og endnu engang velkommen til Marie.

Ny ledelsesstruktur

Med baggrund i ændrede økonomiske vilkår samt ønske om en fladere ledelsesstruktur besluttede bestyrelsen i december 2013 at nedlægge viceskolelederstillingen. I den forbindelse indgik vi en gensidig fratrædelsesaftale med viceskoleleder Eva Verner Bøye. Bestyrelsen vil hermed benytte lejligheden til at takke Eva for den indsats hun har ydet på skolen gennem de sidste par år.

Lockout

Lockouten var på ingen måder sjov – hverken for forældre, børn, ansatte eller bestyrelse. Men den måned lockouten varede sparede skolen ca. 250.000 kr. på lærerlønninger – heraf ca 1/3 forældrebetaling. Bestyrelsen valgte, at skolepengene ikke skulle refunderes til forældrene, men bruges til betaling af Naturstationen. I vores overvejelser indgik bl.a. at sidste års 9.kl's elever fik ekstra undervisning op til eksamen, samt at skolens lærere, på årsbasis underviser en del mere end undervisningsministeriets minimums timetal. Vi håber på jeres forståelse for denne beslutning.

Budget

I november vedtog bestyrelsen budget for 2014. Det var ikke noget "normalt" budget. Der er nemlig store forandringer i vores økonomi i disse år. Det samlede statstilskud falder hvert år, det har vi været vant til i efterhånden mange år, men pga. yderligere politiske tiltag, er tilskuddet næste år ca. en halv million kr. mindre end hvad vi regnede med for blot et år siden. Dertil kommer at vi skal betale renter og afdrag på vores nye realkreditlån til Naturstationen samt højere udgifter til bl.a. vedligehold og rengøring. Så vores økonomi er stram. På den positive side er der kommet flere elever på skolen, hvilket forbedrer skolens økonomi markant, og vi er nu oppe på 195 elever imod 187 sidste år. Vi har næste år budgetteret med 195 elever igen. For at imødekomme fremtidige økonomiske udfordringer, vedtog bestyrelsen på mødet i december nye "Retningslinjer for optagelse af børn". I vores gamle retningslinjer stod der at det samlede elevtal er maksimum 200. Det hævede vi til 210. Det var et ønske fra lærerne, at de flere elever skal ind fra 5. klasse, således at vi undgår det som ofte sker, nemlig at der i 9. klasse ofte kun er 15-18 elever. I år og næste år budgetterer vi med 195 børn. Og regner med at der allerede fra august optages 22 elever i 5. kl.

Vi vedtog, og indregnede i budgettet, en skolepengestigning for 2014 på 50 kr. pr. barn pr. måned. Da vi har hævet skolepenge meget over de seneste 4 år, er vi meget opmærksomme på, at der er grænser for, hvor meget vi kan hæve skolepengene fremover.

Lån

En anden stor beslutning i bestyrelsen var selve låntagningen til finansiering af Naturstationen. Det faldt på plads i starten af 2014.

De to nye lån der erstatter vores gamle lån og skaffer 2.3 mill til naturstationen er henholdsvis:

- Et F3 lån på Kr. 1.920.000, som rentetilpasses hver tredje år.
- Et F1 lån på kr. 5.760.000, som rentetilpasses hvert år.

Lånene har begge en løbetid på 20 år. Det store lån er dog afdragsfrit de første 2 år.

Derudover har vi fået tilbudt en kassekredit hos Sydbank på op til kr. 1.200.000 mio. Her er renten 6 % pr. år. I det omfang vi ikke trækker på kreditten betaler vi ikke renter. Denne skal vi benytte os af mindst muligt.

Vi har valgt realkreditlånene ud fra den forudsætning, at vi gerne vil udnytte den aktuelt lave rente til at afdrage så meget gæld som muligt. Risikoen ved lave renter er selvsagt at vores økonomi bliver strammere hvis renten stiger meget.

Med lave rentesatser, vores egenkapital på knap 3 millioner, samt tilskud fra Maersk på 1 mill kommer bygningen ikke til ruinere os. Men vi har brugt vores opsparing og gældsat os.

Tilsynsførende

Da Bodil Nygaard, efter sidste generalforsamling, stoppede som den ene af vores tilsynsførende, havde vi kun Marie Ludvigsen tilbage. Men da Marie så blev skoleleder stod vi pludselig uden nogen tilsynsførende som loven kræver vi har.

Bestyrelsen og forældrekredsen valgte på en ekstraordinær generalforsamling i efteråret 2013 af vælge Marianne Warming som tilsynsførende for en 4 årig periode. Marianne var lærer på skolen fra 1971 – 76 og er i dag tilsynsførende

på henholdsvis Mellerup Friskole og på Skolen.com. Vi tror at vi er godt tjent med en tilsynsførende der kender til skolens historie og værdier. Den tilsynsførendes beretning kan læses andetsteds i denne rapport samt opleves til generalforsamling. Vi har valgt kun at have en tilsynsførende i en prøveperiode på 2 år.

Bestyrelsen

I Januar afholdt bestyrelsen sin årlige "Bestyrelseslørdag", hvor vi havde inviteret Søren Hansen fra Lilleskolernes bestyrelse til at hjælpe os med:

- at finde fælles fodslag i bestyrelsesarbejdet
- at gennemarbejde bestyrelsens kompetenceplan og lave en mere overskuelig/visuel version
- at påbegynde udformning af bestyrelsens strategi 2014 – 2019.

Det var en lærerig dag og disse emner er nogen vi arbejder videre med. Det er ikke altid at vi har overskud og tid til at være visionære i dagligdagen, men vi er opmærksomme på at det er vigtigt, og netop derfor er bestyrelseslørdagen en vigtig tilbagevendende begivenhed i bestyrelsesåret.

- Pbv - Kristian Lassen - bestyrelsesformand

Bestyrelsesudvalgenes beretninger:

Kommunikationsudvalg

Kommunikationsudvalget har for året 2013-2014 haft fornyet skolens hjemmeside. Mens en del analysearbejde og afklaringer er blevet lavet, har andre opgaver trukket i gruppens tid, fx håndteringen af lockoutet og ansættelse af en ny skoleleder. Bestyrelsen har fortsat fokus på at støtte skolen i at forny hjemmeside snarest muligt. Flere og nye kræfter i forældregrupper der høre interesser og kompetencer indenfor området er velkomne.

- Marius De Jager – næstformand i bestyrelsen

Arbejdsmiljøudvalget

Formål: At bestyrelsen er med til at understøtte et godt arbejdsmiljø på Århus friskole.

I første omgang handler det om at afdække, hvordan bestyrelsen i samarbejdet med Marie, kan være med til at understøtte arbejdsmiljøet. Helt konkret har der tidligere været flere langtidssygmeldinger, hvilket vi ser som en anledning til at undersøge evt. muligheder for at forebygge disse.

En central del af et godt arbejdsmiljø er klarhed omkring organisering. Og netop organiseringen har været i stor bevægelse. Skoleåret har været præget af ændringer i struktur – Marie som ny leder i august, afsked med Eva i december og herefter tilpasninger ift. at dække Evas funktioner indtil en ny organisering sættes i søen efter sommerferien.

Arbejdsmiljøet har været sat i baggrunden, med henblik på at få organiseringen på plads i første omgang.

I næste bestyrelsesår vil vi vurdere, om der fortsat skal være et arbejdsmiljøudvalg.

- Lykke Mose

Byggeudvalget

Naturstationen

Friskolens nye bygning med faglokaler til naturfagene – NaturStationen – er nu virkelig til at få øje på.

Efter en del forsinkelser, mest på grund af helt nødvendige materialer i restordre, kunne vi endelig fredag den 22. november 2013 holde rejsegilde.

Ved denne lejlighed fik bygningen to tilnavne fra skolens yngste: "Bølgen" og "Brio Togbanen". Hvilken vidunderlig fantasi, og sikke et skarpsyn.

Tidsplanen for arbejdet var under pres og vejret drillede en del og medvirkede yderligere til forsinkelserne. Lige før jul var vi nok ca. 2 måneder efter tidsplanen.

Nu er råhuset lukket hvilket vil sige at tag og ydervægge er oppe.

Hovedparten af vinduerne er sat i og vores meget kompetente

hovedentreprenør bedømmer at vi nu ca. to uger efter tidsplanen. Han regner med meget snart at have indhentet forsinkelserne så der stadig er overtagelse 30. juni 2014.

Det bæredygtige grundlag er stadig i fokus. Vi har fået tilladelse til opsamling og nedsivning af regnvand til leg og læring. Vi har også fået tilladelse til opvarmning med jordvarme og afventer tilladelse til etablering af solcelleanlæg.

Som nævnt overtager vi den færdige bygning slut juni 2014, så vi har tid til indflytning og indretning hele juli måned.

- Knold

Sommercamp 2013

Under mottoet: "Vi bygger og hygger - med hele familien" afholdt ÅF sin 3. sommercamp i uge 31. Opgaverne bestod i at nedlægge diverse større effekter i forbindelse med at opstarten på Naturstationen tog sit afsæt samtidig med skoleårets start. Multibanen, Afrikahytten, den store gyng, klatrestativet, legeborgen, Cuba-bordet, bålpladsen og div legeredskaber samt et par træer blev enten nedlagt, lagt i depot eller flyttet. Et ret stort flyttecirrus med en del maskiner til hjælp foruden mange hænder og hoveder. Pyha, en flot indsats!!! Der var temmelig tomt, da ungerne mødte op til første skoledag. Det nye dette år er en flot sceneoverdækning ud for musikrummet, som blev taget i brug til årets Høstival.

Friis byg kunne gå i gang med Naturstationen som planlagt og vi skulle ikke tilkøbe ydelser for at få byggepladsen klar. Dejligt! Naturstationen er klar til det kommende skoleår 2014-15.

Vi kan se på en perlerække af resultater i forbindelse med de sommercamps, der allerede har fundet sted:

- 2011: Det nye musikrum med flot trappe mod skolegården
- 2012: Total renovering af Østblokken til 8. og 9. klasse, ombygning af Rød gruppe og gruppe omflytning, Ny sfo og lille-gul samt en kanonflot bålhytte.
- 2013: Ny sceneoverdækning samt nedlæggelse, flytning eller deponering af alverdens ting og effekter.

De 3 sommercamps har været umådeligt produktive og det har været rasende hyggeligt at være med. Mottoet har virkelighed holdt stik!

En kæmpe stor tak til alle for knofedt og tålmod, hjerne og hænder, smil og sang, overblik i kaos, guitar under fuldmånen, energi og gejst, go appetit og lækker mad, fællesskab der rykker og bærer!!

Det er ikke løgn:

Sammen er vi flere... der kan mer' og mer' -

I skrivende stund er der endnu ikke taget stilling til, om sommeren 2014 skal danne ramme om en sidste sommercamp. Det vil give god mening at genetablere nogle af de nedlagte legemuligheder og at omdisponerer udearealer i tråd med den helhedsplan, skolen har fået udarbejdet. Men "nogen" skal planlægge og forberede... Så det er altså ikke afklaret endnu. Sommercamp har hidtil været planlagt af Sanne Winther og Kristian Lassen.

Forældrearbejdet

Århus Friskoles forældrekreds lægger et betydeligt engagement i skolens drift og vedligehold. Det er helt enestående og også ganske nødvendigt set fra et økonomisk synspunkt. Ikke desto mindre skal vi huske at sige til os selv og hinanden, at vi er goe' og at det, vi bidrager med, har stor betydning.

Som forældre bidrager man med:

- 1x rengøring årligt pr klasse pr barn
- 1x arbejdsdag årligt
- 1-3x forældrevikar i barnets skoletid
- Deltagelse i Høstival og Fastelavnsfest
- Samt de 30 arbejdstimer, vi har forpligtet os til i forbindelse med ny- og ombygning i de her år

Dertil kommer de forpligtelser, der følger det enkelte barn:

- Klassemøder og skole-hjem samtaler mm
- Deltagelse i praktikfremlæggelser, musical mm
- Arrangerer Høstival og Fastelavn, når den tid kommer
- Finde praktikplads

Og con amor:

- Bestyrelse og udvalgsarbejde
- andre praktiske opgaver
- hytteture, kanoture
- Fødselsdage
- fest og arrangementer af anden art

Det er alt sammen vigtigt, nødvendigt og en del af det forpligtende fællesskab, som skolen er.

Derfor er det også en fornøjelse, at der bliver taget fra og bakket op af det helt store flertal. Forældrearbejdet omkring drift og vedligehold af bygningerne har kørt meget fint de seneste år. Vi arbejder fortsat med at få børneinddragelsen til at blive bedre og fremadrettet vil der blive arbejdet med at åbne for flere forskellige måder at bidrage ind i skolen på, så alle de mangeartede ressourcer, den brogede forældrekreds besidder, kan komme bedst muligt i spil.

Arbejdsdagene:

Har til formål at vedligeholde skolens bygninger, forbedre udeområder og legemuligheder, støtte ønsker omkring indretning af læringsrum og meget mere. Dagene skal tilrettelægges, så det er nemt at gå til for den enkelte og så skal det selvfølgelig være effektivt, hyggeligt og lærerigt at bidrage på selve dagen.

På de kommende arbejdsdage vil indretningen af udeområderne blive et stor emne. Der er blevet flyttet rundt på grupperne inde i skolen og det skal afspejle sig i skolens uderum også. Skolen har fået udarbejdet en helhedsplan for udeområderne. Den kommer til at danne grundlag for de opgaver, der helt

konkret skal sættes i værk.

Intra er ikke det optimale medie til tilmelding til arbejdsdagene. Men foreløbig må vi bruge det og leve med de ulemper, der er fx at der kommer én invitation pr barn i stedet for pr forældre.

Deltagere i forældrearbejdsudvalget:

Malue (mor til Sally 0. klasse, Liva 6. klasse)

Charlotte (mor til Alma 7. klasse)

Sanne (mor til Celia 5. klasse)

Claus (far til Hannah 4. klasse og Emilie 8. klasse)

- *Sanne*

Fundraising-udvalget

I år fik vi desværre afslag fra Købmand Herman Sallings Mindefond, samt Tryk fonden :- (Der søges stadig nye kræfter, der vil overtage fundraisingudvalget og hjælpe med at søge midler til legepladsen, inventar til natur stationen og andre kommende forbedringer af skolens rammer. Meld dig til Marie, hvis du vil være med til at skaffe ressourcer til at lave en endnu bedre skole.

- *Anne Toft*

Udvalget for ansættelsesprocedurer

I udvalget sidder Marie Ludvigsen, Jesper Andersen, Annette Preisler, Mette Bladt Clausen

Udvalget har det formål at lave en procedure for ansættelser på Friskolen, således at der er en ramme for processen ved hver ansættelse.

Udvalget har holdt et møde, hvor vi evaluerede den seneste ansættelse (skoleleder) og gik i gang med at beskrive en ramme for ansættelser på skolen. Der er mange traditioner og processer ved en ansættelse på Friskolen – fx er der en høj grad af demokrati på skolen, og mange ansatte deltager fx ved jobsamtale. Udvalgets arbejde består ikke i at ændre det der virker, men at drøfte og sikre at den måde vi gør det på, også er en hensigtsmæssig måde. Og at bestyrelsen i samarbejde med skolelederen på forhånd har taget stilling til, hvordan og hvem der har ansvaret for de forskellige dele før – under – efter en ansættelse. En del processer ligger allerede beskrevet, og andre dele er uklare og kalder på drøftelse og nytænkning. Udvalget er altså lige nu i gang med at få beskrevet procedurerne.

- *Mette Bladt Clausen*

Energirådgivning

Det har længe været bestyrelsens ønske at få synliggjort skolens energiforbrug og CO2 belastning, samt at få udfærdiget en energipolitik. Det er relevant i forhold til skolens værdier, profil, økonomi og pædagogiske læring.

Der er nu etableret et energiudvalg bestående af Jonas Lassen (forælder i 7. og 9.kl.) og Heine (medlem af bestyrelsen).

Det forventes at Kommisorium for udvalgets arbejde bliver godkendt på førstkommende bestyrelsesmøde.

Planen for arbejdet i udvalget er:

1. Udarbejde statusrapport af energiforbrug og CO2 belastning, med gennemgang af skolen, sammenfatning og forslag til indsatsområder
2. Udarbejde en energipolitik med målsætning, handleplan og delmål
3. Løbende indsamle data for energiforbrug og evaluere
4. Indsamle kvalificere og vurdere forslag fra skolens ansatte, børn og forældre

Der er plads til flere medlemmer i udvalget. Vi glæder til at blive mere skarpe på energi.

- Jonas Lassen og Heine Jensen

Fri-for-lus udvalget

I udvalget: Lykke Mose, Marie Ludvigsen, Lars Jacobsen

Formål med udvalget: At nedbringe omfanget af lus, ved at skabe en fælles velkendt politik for, hvordan lus håndteres på Århus Friskole.

I bestyrelsen oplever vi en gennemgående frustration og udmattelse ift. bekæmpelse af lus på Friskolen. Forekomsten af lus er for stor og oplevelsen af effekt ved bekæmpelse for lille.

Når det bliver et bestyrelsesanliggende er det fordi en del af at gøre Århus Friskole til et attraktivt skolevalg, handler om børnenes mulighed for at trives på skolen.

Vi mener ikke, at nogen børn ønsker sig at have lus og vi ser det som en vigtig del af barnets trivsel at være lussefri. Derfor er det os pålæggende at der bliver skabt en lussebekæmpende politik og praksis på skolen.

En politik og praksis, der indebærer at forældre på Århus friskole sørger for, at deres børn er lussefri.

Det er afgørende at den politik og praksis vi ender ud med har opbakning fra ledelse og medarbejdere. Derfor er de med i udformningen. Politikken er på vej i Fredagsbrevet en af de kommende uger, og så regner vi med at forældre, medarbejdere og børn er med til at skabe den ønskede praksis! :-)

- Lykke Mose

Sikker Skolevej

Århus Friskole er forældrerepræsentret i OBS-trafikinitiativ (Ormslev-Brabrand-Stautrup), et interessefællesskab der arbejder på at forbedre den trafikale situation i området. Samarbejdet har haft fokus på følgende punkter:

- Den omfattende pendlertrafik fra Århus V bagom søerne, via Stautrup til Århus S og de heraf afledte problemstillinger (trafikmængde, høj hastighed, sikre overgange, skolevej)

- Trafikforholdene for de nye boligområder syd for Ormslevvej (høj hastighed, passage af Ormslevvej, skolevej)

- Støjgener fra motorvejen

- Busrute 11's linieføring (borgerne i Ormslev, de ældre i Råhøjparken)

- Planlagte ramper til motorvejen v Ravnsbjergvej (følger for trafikgennemstrømningen i Stautrup, støj, naturbeskyttelse)

Arbejdet i gruppen består i dokumentering (foto, tælling, måling, observation), monitorering og kommentering (af kommunale handlingsplaner og rapporter og debatten i lokalmedierne) kommunikation med relevante myndigheder og udarbejdning af løsningsforslag.

Det første af ovennævnte punkter er det der berører ÅF direkte.

I foråret 2013 nåede dette arbejde sin foreløbige kulmination ved et velbesøgt borgermøde i Stautrup sognegård med daværende teknik- og miljørådmand Bünjamin Simsek og vejchef Michael Kirkfeldt. Her fremlagde medlemmerne i OBS-trafikinitiativ en for en punkterne ovenfor. Efter hvert indlæg var der svar fra Simsek og Kirkfeldt, som var meget seriøse, og spørgsmål fra salen.

Indlægget på ÅF's vegne handlede om, i det større perspektiv, tiltag der vil kunne lede den gennemkørende trafik udenom Stautrup og sænke hastigheden på den trafik der kommer igennem (udvidelse af Genvejen, max 3500 kg zone

på Søholmvej/Jarlsmindevej, bedre chikaner).

I forhold til den forhåndenværende situation var det dog helleanlægget ved fodboldklubben der fokuseredes på fra ÅF's side.

For smalt, for mørkt, for dårlige ventearealer, for utydeligt. På det forelagte materiale erklærede både BS og MK sig enige i at hellen burde forbedres og slog fast at den også er prioriteret på kommunens liste over skolevejsprojekter. Det vil i praksis sige at den står for tur, men hvornår er uvist.

Efter mødet blev der opsat en ekstra lygtepæl ved hellen på nordlig side.

OBS folkene har ikke mødtes siden efteråret 2013, men gruppen eksisterer (arbejdet fortsætter) og udveksler info via en google-group. Interesserede forældre kan henvende sig til Thomas Krogh (Oskar i 1. og Jonas i 3.). Nyt blod, friske øjne er velkomne.

På vores egen matrikel er der på baggrund af flere forældreobservationer af farlige situationer ved den nordvestlige udkørsel fra parkeringspladsen, etableret en hertilogikkellængere-grænse i form af rødvid malede riste lagt ned i gruset. I kombination med en grovbeskæring af hække og buske (efter aftale med vor gode nabo) er her nu relativt gode oversigtsforhold når vejen skal passeres - og børnene har taget det til sig forlyder det.

Fedt nok, det hele starter med de gode vaner.

Vedligeholdelse vil fremad bestå i frifejning af ristene, genopmaling af ristene og beskæring af beplantningen, således at børn kan se bil og billist kan se børn.

- Thomas Krogh (Oskar 1. kl og Jonas 3. kl.)

